

VERSLAG

Commissie Algemeen Bestuur

Datum vergadering : 1 juli

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Don van Doorn, Johan Philippens, Marjolein Gielis
VVD : Nathalie van Bakel, Ed van Santen, Edwin Vervaet
CDA : Matthijs Ruitenberg, Frans Ammerlaan
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst, Dianne van Heusen
CU : Jurjen Dieleman
D66 : Ineke den Heijer, Brecht Weerheijm
GroenLinks : Marko Ruijtenberg, Anja de Geus
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi

Burgemeester : Pieter van de Stadt

Wethouders : Jan-Willem van den Beukel, Kathy Arends

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Lianne van den Houten

Afwezig

CU : Paul Lieverse

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 19.30 uur: Goedenavond, leden van de commissie AB. Alvorens ik de vergadering open, moet ik even de presentielijst aflopen. Dat is in alfabetische volgorde.

De heer Ammerlaan, de heer Azzouzi, mevrouw Van Bakel, de heer Dieleman, mevrouw De Geus, mevrouw Van Heusen, mevrouw Den Heijer, mevrouw Van Olst, de heer Philippens, de heer Ruitenberg, de heer Ruijtenberg, de heer Van Santen, de heer Vervaet, mevrouw Verhoef, de heer Weerheijm: aanwezig.

De heer Van Doorn komt net binnen na de start van de vergadering. Mevrouw Gielis is ook nog niet binnen, maar zij heeft technische hulp. Ik zal haar dadelijk nog even aanmelden.

Dan open ik de vergadering van de commissie algemeen bestuur van de gemeente Lansingerland. Welkom, leden, wethouders, burgemeester, commissiegriffiers, technische ondersteuning, die hebben we toch elke keer weer nodig en natuurlijk de luisteraars van de webcast. De webcast doet het nu, dat was gisterenavond wel even anders, dat was een probleem, uiteindelijk niet doorgegaan. De commissie ruimte wordt ingehaald komende dinsdag 7 juli om 20.00 uur. Maar nu zijn we er in ieder geval wel. Met name tegen de luisteraars, het waren er nogal veel gisteren via de webcast: nogmaals namens raad en college excuses voor het probleem. Het technisch probleem is vanochtend opgelost. Ten aanzien van de agenda: ik heb afgelopen vrijdag na de publicatie van de agenda ermee ingestemd, dat er een extra agendapunt kwam op verzoek van WIJ. Het gaat over het centrum Bergschenhoek, een besprekspunt. Dat is na de agendapunten ter advisering aan de raad. Ik heb dat gedaan, omdat de eerstvolgende mogelijkheid pas zich weer zou voordoen, om dat te doen, op 16 september zou zijn. Dat vond ik een beetje laat met de zomervakantie, daarom heb ik dat toegestaan. Mevrouw Verhoef: Mag ik daar een vraag over stellen? Of moet ik dat bij het vaststellen van de agenda doen? De voorzitter: Doet u dat maar. Tot slot wil ik u vragen als u niet het woord heeft om dan de microfoon uit te zetten, op mute te zetten, want dat komt in ieder geval het geluid ten goede. Mijn verzoek om uw microfoon uit te zetten als u niet aan het woord bent.

2. Insprekers

De voorzitter: Insprekers zijn er niet.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 3 juni 2020

De voorzitter: Er zijn geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen. Dat is correct, denk ik. Als dat niet zo is, dan hoor ik dat graag. Dat is niet het geval. Dan is het verslag vastgesteld. Hartelijk dank voor het opstellen van het verslag.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik wilde ingaan op het bespreekpunt, wat u extra op de agenda heeft laten zetten. Mijn vraag is: wat is precies de status van het bespreekstuk. De wethouder heeft ons op 24 juni een brief gestuurd. Ik begrijp, dat WIJ daar vragen over heeft. Een aantal andere fracties, en wij ook, zullen er ook zeker vragen over hebben, maar het bespreekstuk suggereert nu, dat we daar met de fracties over gaan praten en dat alle fracties vragen kunnen stellen, hoewel het mij logischer lijkt, dat de wethouder antwoord geeft op de vragen, dat er eventueel nog doorgevraagd wordt voor verhelderende vragen, maar het lijkt mij niet het moment om daar nu een debat over te gaan voeren. Maar misschien begrijp ik de status niet helemaal en kunt u of iemand anders dat nu of straks toelichten. De voorzitter: Ik denk dat het verstandig is, dat als dadelijk het agendapunt aan de orde komt, dat mevrouw Van Olst, want zij krijgt dan als eerste het woord, naar u duidelijkheid kan geven. Ik denk dat dat het meest zuivere en heldere is. Dat is de gebruikelijke gang van zaken als je een bespreekstuk opvoert als je dat als fractie wil. Dat is dus nu gebeurd. Bent u tevreden met het antwoord van mij? Mevrouw Verhoef: Ja, natuurlijk. Dan wacht ik het even af. Dank u. De voorzitter: Verder geen opmerkingen ten aanzien van de agenda? Nee.

Inventarisatie rondvraag:

De voorzitter: Rondvragen zijn er niet binnen gekomen bij de griffie.

5. Stukken ter advisering aan de raad:

5.a Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2020

De voorzitter: Ik heb ten aanzien van de volgorde van spreken t.a.v. 5c en 5b, dat doe ik van groot naar klein, het is heel gebruikelijk om bij planning & control stukken van groot naar klein te gaan, maar bij de meerjaren prognose grondexploitaties neem ik een andere volgorde. Ik begin met de CU, want die beginnen bijna nooit.

De heer Dieleman, CU: Dank u wel. Het is een hele schok om ineens de eerste te zijn, maar nee. De meerjaren prognose grondexploitaties, dat is zo'n document en dan zit je als fractie bij elkaar en dan kijk je elkaar aan en dan zeg je: dit is gruwelijk belangrijk, want het grondbedrijf is nogal iets in onze gemeente. En tegelijkertijd lees je dan het stuk en dan denk je: ja, dat is eigenlijk ook volkomen helder. Dus we kunnen er wel heel lang met elkaar over gaan praten, maar eigenlijk ziet het stuk er gewoon prima uit, zijn we blij dat weer netjes in beeld is gebracht hoe het ervoor staat met onze grondexploitaties, zien we dat het op een heleboel plekken hartstikke goed gaat. Als we bijvoorbeeld kijken naar de verkoop van onze bedrijventerreinen, dan gaat het veel vlotter dan ik een aantal jaar geleden nog had verwacht. En als je in de jaarrekening kijkt, zie je ook, dat het vlotter gaat dan we met elkaar begroot hadden. Dus we hebben het stuk gelezen, veel dank aan het college voor het opstellen ervan en eigenlijk kunnen wij dit als hamerstuk naar de raad sturen. Wij hebben geen vragen of opmerkingen meer. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Een goede aftrap van de heer Dieleman. Ik denk dat wij een beetje dezelfde gevoelens hadden toen wij deze stukken lazen. Er zitten heel belangrijke en informatieve stukken in. Bijvoorbeeld dat de coronacrisis nog weinig effect heeft op de bouwwerken. Dat is ook een conclusie die Nepron trekt. Uiteraard moeten we hier nog voorzichtig mee zijn, want het is natuurlijk allemaal nog lastig in te schatten hoe dat zich gaat ontwikkelen, maar dat zijn wel dingen die we mee nemen voor de andere zaken die nog op de agenda komen. Wat wij verder opvallend vonden, is dat we nog veel projecten gaan opleveren, die niet voldoen aan onze randvoorwaarden wat betreft duurzaamheid. Die vinden we nu wel belangrijk, maar dat heeft te maken met de lange looptijd van dit soort contracten, een contract tot en met de daadwerkelijke bouw, en dat vinden wij natuurlijk jammer. Maar we lezen ook wel in de stukken dat er wel pogingen worden gedaan bij sommige projecten om dat toch weer een plek te geven, die duurzaamheidseisen. We willen alleen maar even mee geven, dat we vanuit D66 dit enorm aanmoedigen om dit door te zetten. We zouden wel graag willen afspreken hoe we hier verder van op de hoogte worden gehouden, want het zou natuurlijk mooi zijn als toch op sommige projecten die duurzaamheidseisen toch voldoen. Het is gewoon jammer, dat we in de nabije toekomst nog steeds projecten opleveren, die daar niet aan voldoen. Dan nog een andere vraag, over het horecapaviljoen van Happy Italy. We begrijpen dat er inmiddels ontwikkelingen zijn, maar we vroegen ons af of hier enige vertraging is opgetreden vanwege de coronacrisis. Onze derde vraag is dat we lezen dat het risicobedrag voor Berkel centrum verhoogd is, omdat er veel meer inzet wordt gevraagd om het project goed af te

stemmen met de omgeving. Als ik dat lees, dan hoop ik dat er inmiddels voor gekozen is om een goede omgevingsmanager erbij te betrekken, die zowel het vak van relatiemanager als participatie goed onder de knie heeft. Ik hoop dat de wethouder ons kan informeren, dat het ook zo wordt gedaan, want het is ontzettend belangrijk om dat risicoprofiel op dit niveau te houden. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: De heer Dieleman en mevrouw Den Heijer hebben het eigenlijk al gezegd. De meerjaren prognose zit goed in elkaar. Het is helder, het is duidelijk. Er komen niet zo heel veel vragen over. Ook ik zal niet de volledige 5 minuten in de eerste termijn nodig hebben om het verhaal te kunnen doen. Er zijn wel een paar dingen die opvallen. Mevrouw Den Heijer heeft al wat genoemd over duurzaamheid. Hier valt mij op, dat in Parkzoom huizen niet gasloos opgeleverd worden, maar dat zij wel eenvoudig om te bouwen zijn naar eventuele andere voorzieningen van duurzaamheid. Ik denk dat dat een gemiste kans is en dat we ons veel meer moeten focussen, juist op die duurzaamheid en juist op gasloos opleveren van nieuwe woningen. Immers, wat we nu gasloos opleveren, hoeven we later niet meer om te bouwen, dat lijkt ons een win/win situatie. Dat we daarin goed meegenomen worden door het college, mevrouw Den Heijer vroeg het al, dat lijkt me ook heel erg belangrijk. Dan is het ook apart, dat ik ook lees, dat in het voorstel staat: we hebben een goede bereikbaarheid via de A12, N470. Deze zal verder verbeteren met de komst van de A13/A16. Ook ligt Lansingerland gunstig ten opzichte van het vliegveld Rotterdam The Hague Airport. Het mooie is, dat deze positieve dingen ook meteen de grootste bedreigingen zijn. Als ik ga kijken naar Wilderszijde, bijvoorbeeld, daar is de mogelijkheid dat daardoor een cumulatieve van geluid van die A13/A16, van een luchthavenbesluit waarin eventueel Zestienhove zou mogen uitbreiden en er dus meer vluchten komen, waar een HSL aan ligt, kunnen we constateren, dat Wilderszijde daar een verhoogd risicoprofiel heeft wat ons betreft. Ik hoor graag van de wethouder horen waarom dit niet meegenomen is in het risicoprofiel, want ik lees er eigenlijk helemaal niets over. Ik had eenzelfde vraag over het centrum van Berkel en Rodenrijs, maar die heeft mevrouw Den Heijer eigenlijk al gesteld, dus daar sluit ik me bij aan. Dan verder viel ons eigenlijk op, dat als we gaan kijken naar dit voorstel, dan is er in het plaatje op blz. 1 allerlei ruimtes te zien, die benoemd worden en een kleurtje hebben, waar we iets aan gaan doen. Daar staat dan een toelichting bij met uitzondering van het centrum Bergschenhoek. Hij staat wel op de legenda als kleur, maar er wordt niets over geschreven. Dus ik ben heel erg benieuwd waarom niet. En misschien is het vast een voorschot voor mevrouw Van Olst, haar gesprekspartner, maar ook daar wil ik graag horen van de voorzitter waarom die niet mee genomen is. Hier wil ik het bij laten.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Dat was een mooie vraag van de heer Ruijtenberg. Ook ik heb over het financiële deel van de grondexploitaties eigenlijk niets te zeggen. Het ziet er heel netjes uit. Het is een heel duidelijk overzicht. Dat is al door een aantal andere fracties gezegd. Maar ook de financiële verantwoording vind ik heel duidelijk weergegeven. Ook blij met het overzicht van alle projecten. Dat heb ik deze keer iets beter doorgenomen dan twee jaar geleden, want toen kwamen we wel voor een verrassing te staan, dat het aantal te bouwen huizen ineens omlaag was gegaan. Dat hadden we op dat moment nog niet helemaal door. Wat we nu zien in 2019 is dat het aantal opgeleverde huizen gelijk is aan de verwachting. Er zijn 438 woningen opgeleverd. Het college schat dat er dus de komende jaren ongeveer 4.000 huizen kunnen worden gebouwd, als je althans de rekensom maakt van 10 keer 400 is 4.000. Er is gezegd: zo'n 400 huizen per jaar te bouwen, dat is haalbaar. Dat zou je positief kunnen bekijken, maar de range die nog steeds wordt aangegeven van te bouwen huizen tot het jaar 2030 staat nog wel in het stuk van 4.000 tot 7.000. Dus het slechte nieuws is dat we aan de onderkant zitten van het aantal te bouwen huizen. Dat stemt ons eigenlijk heel erg droevig. Ik wil het nog gaan hebben over de bedrijventerreinen. Er is een aantal bedrijventerreinen weer verkocht. Westpolder Bolwerk, op Oudeland ook heel veel bedrijventerreinen die zijn verkocht, maar er is nog steeds veel grond uit te geven op Oudeland. Ik schat in, uit de rekensommen die ik maak uit de stukken, dat er misschien nog wel iets van 38 hectaren is uit te geven. Ik kon het niet precies volgen, want dingen leken elkaar wat tegen te spreken. Maar dat is dus een vraag. Is er inderdaad nog grond, 38 hectaren, uit te geven op Oudeland vanaf 2021? Ik wil er eigenlijk een opmerking over maken: blijven we op die plek grote dozen, zoals ze genoemd worden, neerzetten met name voor logistieke distributie? Wat doet dat voor het landschap? Er is een maatschappelijke discussie in die omgeving al over begonnen. Ik begrijp, dat je die grond wil verkopen en dat het goed is voor onze gemeente, financieel gezien, maar ik vind ook dat we rekening moeten houden met het groen en het zicht, dus ik wil dat hier gezegd hebben. Als de wethouder daar nog iets over wil zeggen, dan zou dat natuurlijk fijn zijn. Tot slot, ook gelinkt aan de bouw van dat soort hele grote logistieke complexen, wil ik toch ook weer benadrukken en als de wethouder daar een update over kan geven, ook goed: hoe staat het nu met de zorgen dat er voldoende woningen komen voor arbeidsmigranten? Ik weet dat ik off topic ga, maar als we grote dozen blijven bouwen, dan zullen we ook daar rekening mee moeten houden en ook de druk die dat op de weg gaat geven. In die context wil ik dat hier nog gezegd hebben. Daar wil ik het voor nu bij laten. Dank u wel.

De heer Philippens, L3B: Ieder jaar weer waardevol om het overzicht te krijgen. Het ziet er weer goed uit. Bij grexen is het altijd: de kosten gaan voor de baten uit. Je ziet dat we al een heel groot deel van die kosten gepakt hebben. En nu steeds meer op die baten. Dat doet ook weer iets met onze schuldenpositie als je doorkijkt naar de jaarstukken, waar we toch ook weer € 40mln aflossen, grotendeels ook weer door die grexen. Ook door de steeds kortere looptijd worden de risico's kleiner, een belangrijk onderdeel voor mij, maar die risico's pakken vaak negatief uit. Als we doorkijken naar de jaarstukken, de kengetallen grondexploitatie, de verhouding tussen de grexen en de totale waarde, dat was eerst boven de 100% en dat gaat nu naar de 55%, dan zie je dat die grexen ook steeds meer impact op de rest van onze financiën hebben. Ik denk in deze dat dat goed is. Over de risico's verder kan ik lezen dat veel van de opbrengsten al contractueel zijn vastgelegd, dus daar zit weer wat minder risico op. Ik ben nog wel benieuwd naar die coronarisico's; aangegeven wordt dat dat terug gaat komen in de begroting 2021, dus dat wachten wij af. Als laatste: de accountant heeft bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 een aantal aanbevelingen gedaan, waaronder over de grexen. Ik ben even benieuwd naar de reactie van de wethouder daarover. Enerzijds Groenzoom, daar vraagt de accountant eigenlijk om het uit die grex te halen en dat we de resultaten dan via een bestemmingsreserve uit de grex halen. Anderzijds het risico op tussentijdse winstneming. Nu pakken we af en toe winst, maar er zitten ook nog risico's op die grexen. Hoe de wethouder daar naar kijkt ook in combinatie, wil de wethouder daar voorzichtig in zijn, dus dat we minder snel die winst gaan nemen, waardoor er wel meer middelen in de grex blijven. Of dat we hem juist andersom gaan pakken. De accountant gaf nog iets aan m.b.t. het werken buiten het exploitatieplan; hoe kijkt de wethouder daar tegenaan, een verdere verscherping van de regels of de afspraken hieromtrent. Daar wil ik het even bij laten. Dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: Sinds ik in de raad zit, is dit altijd een document waar ik met plezier naar uit kijk, omdat het altijd erg helder geschreven is, een aantal voorgangers zei dat ook al, maar ook niet onbelangrijk: het resultaat dat altijd zo positief is, wat er uit komt, toch weer zo'n € 5mln. Als je kijkt naar wat we zoal onttrekken de laatste tijd uit de algemene reserve, dan moet er ook nog ergens wat bij. Nou, dat komt hier dan vandaan. Dat is plezierig om te zien. Ook mooi, dat we er één afgesloten hebben. De Tuinen hebben we afgesloten, dus nu nog 11 over, dat zijn er nog best wel wat, maar desalniettemin. Ik dank ook de ambtenaren voor het beantwoorden van de technische vragen, die ik heb gesteld. Eén van die antwoorden ging over het aantal inwoners. Wat ik toch zie: met alle projecten die we hebben, alle woningbouwplannen die we hebben, inclusief Wilderszijde als laatste grote plan, dat we hebben, dat we toch aardig in de buurt komen van die 75.000, die wij ons tot doel hebben gesteld in het coalitieakkoord. Dus dat is mooi om te constateren, dat één van die doelen nu nabij is. Dan heb ik tot slot nog een vraag voor de wethouder. Dat gaat over het risicoprofiel, de heer Philippens zei er net ook al wat over. Corona wordt wel gesignaleerd als iets wat tot meer risico leidt. Daar kunnen we ons allemaal iets bij voorstellen; als er een economische crisis komt en er komt vraagtval op die bedrijventerreinen, dan gaat het er allemaal misschien wat minder uitzien, maar dat is nog niet meegenomen in de risico-inschattingen. Het antwoord is dat we dat zo snel mogelijk doen op het moment dat we een verhoogd risico zien. Ik ben wel even benieuwd hoe de wethouder hier tegenaan kijkt. Is dat als de begroting komt? Of is het al eerder? Daar zou ik graag een antwoord op willen hebben. Dank u wel.

De heer Ammerlaan, CDA: Zoals de eerste spreker, de heer Dieleman, al zei: ja, wat moet je erover zeggen? Een aantal mensen heeft al aardig wat gezegd. Als we kijken, dan zien we toch weer een keurig overzicht met allemaal plussen en minnen. Onze dank voor onze ambtenaren hiervoor, want het ziet er keurig netjes en overzichtelijk uit. Als ik even terug kijk naar vorig jaar, toen werd er door verschillende fracties gezegd: ja, die huizen bouwen, de oplevering blijft achter. Het is goed om te zien en te horen, mevrouw Verhoef gaf het ook al aan, 438 huizen afgelopen jaar opgeleverd. Ik heb naar een ander plaatje gekeken, mevrouw Verhoef, en ik zag ook wel dat er wordt gezegd: het uitgangspunt is 400 huizen per jaar. Maar we zien ook prognoses 2020-2023 600 of 700 woningen per jaar, die er gebouwd zullen gaan worden, is de planning. Dus ja, er zit nogal wat in de pijplijn. Daar ben ik toch wel blij mee, want dat is nodig. Met de woningbouw op Wilderszijde zetten we dan ook een stap in de goede richting om tot een hoger bouwvolume te komen. Ik denk dat dat een goede zaak is. Laten we hopen dat het allemaal voorspoedig kan gaan. Elf lopende grondexploitaties, alle in Berkel en Bergschenhoek. De Tuinen is nu afgesloten, het hek dicht in Bleiswijk. Zo zie ik het een beetje. Ik ben Bleiswijkjer, dat weet u. Het is al meer gezegd en misschien denkt u: daar heb je hem weer. Wij als CDA dringen toch wel aan op dat we voortvarend te werk gaan. Vanmiddag is er ook weer een groep mensen aan de praat gegaan over huizenbouw in Bleiswijk. Als ik in Bleiswijk rond loop met mijn hond of ik ga boodschappen doen, dan word ik regelmatig aangesproken van: wanneer gaat er nou eens wat gebeuren? Dat zijn inwoners en ook ondernemers. Pas ook eentje: we worden een beetje achtergesteld. Zo voel ik het niet, we hebben een mooi dorp, maar er moet wel wat blijven gebeuren. Enkele opmerkingen over de grondexploitaties. Oudeland, ja, het afgelopen jaar is er een grote kavel verkocht. De grondverkopen lopen goed. Volgens de richtlijnen van BBV, want dat schijnt verplicht te zijn, moet de winst genomen worden. Het

risicoprofiel blijft toch hoog. Dat verbaast je dan eigenlijk enigszins, want het gaat voortvarend. Simpel, als er staat dat de risico-inschatting € 2,5mln of meer is, ja, grote projecten als Oudeland, dan valt het gauw in de sector hoog, ondanks dat de grondverkoop nog steeds behoorlijk voortvarend loopt. Iets anders over de grondverkoop, en het is door meneer Van Santen ook al gezegd: die verkoop van die bouwkvavels loopt goed. In 2019 circa 19 hectaren en in 2020 wordt circa 26 hectaren verwacht, terwijl voor een aantal al een handtekening gezet is. Dat is goed voor de positie van Lansingerland, maar het is ook goed omdat er bedrijvigheid van komt en bedrijvigheid is goed voor onze economie, maar ook goed voor de samenleving, goed voor het voorzieningenniveau in onze gemeente. Daar hebben we allemaal op zich onze baten bij. De opmerking: allemaal grote dozen. Ja, er moet een balans blijven tussen werken, wonen en groen. Ik denk dat bij de woonvisie, die gaat komen, er ook aandacht voor moet zijn: waar willen we wel of niet gaan bouwen? We willen bouwen, er moeten huizen komen, maar er moet ook genoeg recreatie zijn, groenvoorziening zijn. Het moet prettig wonen blijven in Lansingerland. Nog een opmerking over Berkel centrum west; die zag ik ook. Gezien de ervaringen vraagt het ontwikkelen van een centrumproject midden in een bestaande omgeving echt inspanning. Dat snappen we. Detaillering leidt tot hogere kosten en de bouwkosten stijgen ook. Ik wil niet zeggen dat het een risicoproject is, maar het is wel een project midden in de bestaande bebouwing en naast het centrum. Ja, daar komt wat bij kijken. Logisch dat we daar een beetje bang voor zijn. Als het college er verstandig mee omgaat, de kosten moeten niet te hard oplopen, dan moet het college er bovenop zitten en dat verwacht ik gewoon. Verder heb ik geen opmerkingen.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Met interesse hebben we de actualisatie van de grondexploitaties tot ons genomen. Onze complimenten voor de heldere verslaglegging. Wat opvalt is de nog steeds indrukwekkende bijdrage van bedrijvenpark Oudeland. Wat zorgen baart is de ernstig verslechterde situatie betreffende Berkel centrum. De netto contante waarde is met € 5mln naar beneden bijgesteld en dat is meer dan 50% relatief. Het risicoprofiel is dan ook terecht van laag naar midden bijgesteld. Alle grondexploitaties samen zien er keurig uit. Houden zo, zou je zeggen, maar toen kwam corona. De invloed van deze pandemie op de grondexploitaties is nog onzeker, maar wij vrezen met grote vreze. Het risico voor de gemeente is enorm. Wat wij graag zouden willen, is een actuele stand van de grexen per vandaag. We zijn immers alweer een half jaar verder. Nu is er een nieuw softwareprogramma geïnstalleerd, de grexmanager, dus het zou zo mooi zijn als we daar de stand per vandaag uit zouden krijgen. Of misschien zie ik het te eenvoudig. Dan naar de toekomst te zien, die valt inderdaad niet te voorspellen, maar we kunnen wel in scenario's denken. Hoe ontwikkelen de grexen zich in het meest negatieve en het meest positieve scenario? Graag willen we daarom de toezegging van de portefeuillehouder, dat we een overzicht krijgen ook van die ontwikkeling, van de grondexploitaties in die 2 scenario's, dus best case en worst case. Dat overzicht met de huidige stand ontvangen we graag na het zomerreces. Dat vinden wij belangrijk, ook met het oog op de besprekingen, die we dit najaar gaan houden over de besteding van de Eneco-gelden. Want afhankelijk van de ontwikkeling van die grexen zouden we kunnen overwegen, dan zijn we natuurlijk met zijn allen aan zet als raad, om een bestemmingsreserve in te richten voor potentiële verliezen op de grexen als gevolg van corona. Die zou dan naast alle aanwezige verliesvoorzieningen kunnen worden ingericht. Normaal gesproken worden winsten en verliezen op de grondexploitaties natuurlijk verrekend met de algemene reserve, maar we zitten niet in een normale situatie. Het zou dus best kunnen, dat we genoodzaakt zijn om hier een bestemmingsreserve voor in te zetten. Terug naar de meerjaren prognose grondexploitaties 2020. Wat ons betreft is het een hamerstuk voor de gemeenteraadsvergadering. Dank u wel.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Goedenavond, ik hoop dat u mij goed kunt verstaan. Hartelijk dank voor alle complimenten over het stuk en de helderheid daarvan. De complimenten geef ik heel graag door aan de medewerkers, die hun beste beentje hebben voorgezet om u een helder overzicht te verschaffen. Er zijn veel gemeenten, die niet deze competentie in huis hebben. Wij hebben wel deze competentie in huis, omdat we nu eenmaal een gemeente zijn, die volop in ontwikkeling is, waar wordt gebouwd op alle fronten. We hebben ook goede projectleiders en die hebben we ook hard nodig omdat we met hele grote dingen bezig zijn. Dat betekent dus ook, dat je verantwoordingsinformatie goed op orde moet hebben. Het blijkt dat u ervaart dat we dat inderdaad hebben. Er zijn vragen gesteld over een hoeveelheid aan thema's en ik wil het themagewijs oppakken. Laat ik beginnen met een thema, waar ik elke dag doorheen fiets, dat is Berkel centrum. Daar was een specifieke vraag over omgevingsmanagement. Het omgevingsmanagement is inderdaad iets wat we zeer serieus nemen bij Berkel centrum, want er is een veelheid aan partijen betrokken. Van marktkooplui tot omwonenden tot scholen. U kent ze ook, want ze kloppen ook bij u aan en bij ons ook. Ze willen dingen, ze verwachten dingen, ze hebben zorgen. Dus omgevingsmanagement nemen we daarom zeer serieus. Het staat op een goed niveau, dat is wat ik ook terugkrijg van bijvoorbeeld de winkeliersvereniging. Zij zijn daar tevreden mee, zeggen ze mij. We hebben de centrummanager aangehaakt. Er is een klankbordgroep met ondernemers, de

winkeliersvereniging. Op die manier hoor ik daar goede signalen over. Een ander project, waarover vragen zijn gesteld, is Wilderszijde. Recent hebben we daar met uw raad over gesproken, over het masterplan. Er was een vraag over het risicoprofiel en de plek van luchtvaart daarin. Ik kan u zeggen dat de milieu effectrapportage, die nog met u gedeeld zou worden, dan gaan we nog dieper in op de impact van de aanpassing van de geluidswetgeving, die we misschien gaan meemaken. In het algemeen is het zo, dat we al een hogere waardenbesluit voor het geluid hebben genomen en dat er passende voorzieningen worden getroffen bij de woningen, waardoor het een aangenaam leefklimaat heeft. Niet alleen dat, maar natuurlijk ook keurig conform de wettelijke normen, die er zijn. Een volgend project, dat ook een beetje in de buurt ligt van Wilderszijde, een beetje: Oudeland. Daar zijn wat vragen over gesteld. Blijven we daar dozen neerzetten? Vooropgesteld: we zetten geen dozen neer. Dozen heeft natuurlijk ook een beetje een kwalificatie. Ik zou zeggen: distributiecentra. U en ik bestellen ook vast iets bij Bol.com of bij andere internetwinkels en ja, daar heb je distributiecentra voor nodig. Die hebben o.a. een plek langs de A12, maar ook op Oudeland. Het is wel zo dat we aan het kijken zijn naar de resterende kavels en naar wat voor type bedrijvigheid daar echt de meest toegevoegde waarde geeft voor Lansingerland. Het is inderdaad zo, dat een aantal jaren geleden we heel blij waren met elke goede ondernemer die zich meldde. Maar inderdaad is het zo dat nu de vierkante meters wat schaarser worden, dat we wel opnieuw die afwegingen aan het maken zijn, welk type bedrijf de meest toegevoegde waarde levert. Onze gedachten zijn ook in ontwikkeling, net als die van u. Tegelijkertijd is het natuurlijk wel zo, dat wij bij Oudeland een vrij stringent regime hebben als het gaat om beeldkwaliteit. Er zijn ook ondernemers die om die reden afhaken, mag u gerust weten. Die daar tegenaan lopen en zeggen: zo, dat wordt een investering in zo'n pand, dat ga ik niet dragen, ik ga naar Spaanse Polder of elders heen. En dat is in sommige gevallen helemaal niet erg, want we willen graag een hoge kwaliteit van uitstraling. Er zijn dus ook normen voor wat betreft de hoogten. Die normen handhaven we ook. Ik heb recent een verzoek tot hoger bouwen afgewezen. Het is ambtelijk afgewezen. Ook aan aankleding en groen/blauwe inpassing besteden we de nodige aandacht, want ik ben het met u eens: een gebied als Bergboezem profiteert natuurlijk van een mooi ingepast bedrijventerrein ernaast. Arbeidsmigranten kwamen ter sprake in relatie tot Oudeland. Dat is een onderwerp dat niet op de agenda staat. Mijn collega Arends buigt zich daarover en ik verwacht dat zij binnenkort weer opnieuw met u het gesprek aangaat, want volgens mij zijn we op enig moment toe aan een volgende stap, maar ik heb daar de details niet van, dus als u daar meer over wilt weten, stel ik voor dat u die vraag aan collega Arends stelt. Het thema duurzaamheid had ook uw aandacht, met name de vraag: hoe ga je om met projecten die al lang in de pijplijn zitten en waar we eigenlijk inmiddels nieuwe ideeën hebben over wat de norm is t.a.v. duurzaamheid. U weet dat we bij Wilderszijde juist specifiek om die reden werken met een bestemmingsplan op hoofdlijnen, waarin je ook door de tijd heen nieuwe beleidsregels kunt toevoegen, juist om deze reden, omdat we die lat eigenlijk steeds hoger leggen. Tegelijkertijd, bijvoorbeeld bij Parkzoom, is de bouwvergunning al afgegeven. En een bouwvergunning die afgegeven is, geeft ook rechtszekerheid aan de ondernemer. Dus dat betekent dat we daar waar mogelijk, we hebben gelukkig veel goede ontwikkelaars, met hen in gesprek gaan, ook al hebben we geen poot om op te staan, maar dan gaan we toch het gesprek aan of we niet een tandje bij kunnen zetten qua duurzaamheid. Maar zoals ik al zei: die vergunning is aangevraagd en verleend voordat gasloos bouwen verplicht werd. Desalniettemin, u weet ook dat we bij een ontwikkelaar als Waal, hoewel die er strikt genomen niet toe verplicht was, toch hebben meebewogen om een enorm duurzaam stuk wijk neer te zetten op Wilderszijde. Daar rapporteren we over projectgewijs, omdat het van project tot project wordt bekeken. Dat is de manier waarop we die informatie ook naar u toe brengen. Een ander thema was heel specifiek: Happy Italy. Hoe zit het met Happy Italy? Sommige mensen kijken daar naar uit, in ieder geval zal het een eyecatcher worden in het Lansingerlandse, gewoon vanwege zijn locatie. Voor wie het niet weet: bij de HSL, de overgang tussen Bergschenhoek en Berkel naast de brandweerkazerne ongeveer. Daar is het inderdaad zo dat als gevolg van corona Happy Italy heeft aangegeven dat ze later van plan zijn te gaan starten. De oplevering is nu najaar 2021 gepland. Het gaat wel door, is de verwachting. De planning in de MPG op dit moment achterhaald. Dus dit is de laatste stand van zaken, zoals we die kennen t.a.v. Happy Italy. Bergschenhoek, ook een thema dat later vanavond op de agenda staat. Laat ik daar over zeggen, dat het ten onrecht nog ingekleurd staat. Dat is per abuis op het kaartje gekomen. Dat gaat over de in 2019 afgesloten grex. Dat is wat anders dan de lopende plannen voor het centrum Bergschenhoek. U weet dat de MPG over grondexploitaties gaat. Er zijn projecten, die geen grondexploitatie zijn. Of nog geen grondexploitatie. Dat is de reden waarom de ontwikkeling in Bergschenhoek centrum, waar het college ontzettend hard aan trekt samen met de ondernemers, nog niet in de MPG staat, omdat het nog geen grondexploitatie is. Even meer dwars doorsnijdend heeft u het thema corona risico's aangeroerd. Heel begrijpelijk en actueel natuurlijk. Hoe gaat het college daarmee om? Laat ik er iets uitgebreider bij stil staan, omdat ik me goed kan voorstellen dat we ons allemaal afvragen: wat is nou de impact daarvan? Voor Oudeland, voor Happy Italy, voor enzovoorts. Om dit te bepalen hebben we ook in de jaarstukken het e.e.a. opgenomen hoe we kijken naar diverse coronarisco's. We maken gebruik van alle tools die er zijn en ook van risico workshops binnen het team grondzaken. Het is wel belangrijk om te kijken naar de diverse categorieën van grondexploitaties. Woningen, bedrijventerreinen, voorzieningen. Dat zijn heel

verschillende typen projecten en dus werkt corona er ook echt anders op in. Bij de vrije sector koopwoningen zien we echt dat de vraag naar woningen blijft ondanks corona en ook ondanks de voorziene economische crisis. Bijvoorbeeld in Meerpolder waren voor 3 kavels 65 gegadigden. Het plan Buyten, Wilderszijde dus, 300 gegadigden voor 1 woning. Dat spreekt boekdelen. Dus daar vooralsnog geen afzetrisico voor koopwoningen. Sociale huurwoningen eigenlijk idem. We zien dat 3B Wonen voldoende investeringsmogelijkheden heeft, dus ook daar hebben we vooralsnog geen zorg t.a.v. de impact van corona op de bouw van sociale huurwoningen. Bij vrije sector huurwoningen, daar is wel een mogelijk risico op vertraging te verwachten. De bereidheid van investeerders om in deze categorie op de middellange termijn te investeren kan mogelijk als gevolg van de crisis afnemen. U hoort mij daar enige voorzichtigheid betrachten, omdat het een dagkoers is, die ik nu geef voor dat segment. Ook is het zo, dat als gevolg van corona er iets minder efficiënt kan worden gewerkt op de bouwplaats. En er waren problemen met leveranties van bouwmaterialen, maar dat lijkt zich op dit moment weer goed te herstellen. Sterker, zodanig dat in China weer meer CO2 uitgestoten wordt dan voor de crisis en dat heeft te maken met cement onder andere en andere bouwmaterialen. De categorie bedrijventerreinen, daarvan geldt dat voor Oudeland nog steeds interesse wordt getoond in de aankoop van bouw kavels. O.a. geeft corona nieuwe inzichten in het op orde hebben van lokale in plaats van internationale voorraden, waarvoor dus een grotere opslagcapaciteit en grotere bouw kavels nodig zijn. Oudeland biedt die mogelijkheden en daarom zien we tot op heden gewoon interesse daarin. Bij voorzieningen heb ik iets gezegd over Happy Italy. Ik kan ook iets zeggen over Berkel centrum. Bij Berkel centrum zitten o.a. ook winkels in de planning. Het is zo dat wij pas de start mogen verwachten in Berkel centrum op het moment dat er daadwerkelijk 70% is verkocht of verhuurd. Dat is fijn, dat beschermt ons, want anders zou er worden gebouwd voor leegstand. Daar hebben we de verwachting dat het gewoon de goede kant op gaat. Als we bij een volgende risicosessie zien, van het team, dat zich een significant risico voordoet, dan communiceren we dat natuurlijk gewoon conform de regels van de financiële verordening, communiceren we dat met uw raad. We hebben ook een actueel beeld in die grexmanager van de stand van de grexen per vandaag. Tegelijkertijd is het natuurlijk zo, dat het opwerken van een MPG, zoals die vanavond op de agenda staat, een heel arbeidsintensief proces is. Ik zou u ten stelligste willen afraden om ons, mij, aan het werk te zetten om dat opnieuw te doen en over 2 of 3 maanden nog eens. Dat houdt de waardevolle medewerkers die we hebben af van werk waar ze ook aan toe moeten komen. Verantwoording hoort er bij, maar projectexecutie hoort er ook bij. Met die uitspraken die ik doe, dat we natuurlijk conform de afspraken nieuwe risico's grote afwijkingen met u communiceren, zou ik denken dat u ook comfort kunt hebben bij de inzet van het college om u te informeren wanneer opportuun, altijd, ook tussentijds. Dat was corona. Dan wil ik nog iets zeggen over Bleiswijk. De heer Ammerlaan zei er iets over. Ja, elke kern is dit college even lief. Sterker, elk buurtschap is het college ook even lief. Dat geldt vanzelfsprekend zeer zeker ook voor Bleiswijk. Het is dan ook geen geheim, dat dit college heel hard werkt aan het voorbereiden van de realisatie van nieuwe woningen op twee locaties in Bleiswijk. Collega Arends heeft daarover met u van gedachten gewisseld, er zijn diverse brieven naar de raad gestuurd, we hebben daar goede mensen aan werken om de stappen te zetten in zorgvuldigheid, maar wel stappen te zetten die nodig zijn en die we ook kunnen zetten om daar zo snel als mogelijk, maar ook zorgvuldig, tot realisatie te komen van nieuwe woningen en voorzieningen. De omgevingsvisie was ook een opmerking van de heer Ammerlaan. Hebben we nog wel aandacht voor de balans tussen de diverse functies? U kent het college ook wel, een college van realistisch duurzaam en een college dat zeer hecht aan groene en open ruimten. Dus inderdaad is het zo, dat in de nota van uitgangspunten van de omgevingsvisie de balans heel nadrukkelijk mee weegt. Specifiek was er nog een vraag over de reactie van het college op het accountantsbeslag op enkele punten. De heer Philippens verwees daar naar. Zoals vanmiddag bij de BAC gewisseld: er is nog een brief naar u onderweg, waarin we er heel specifiek op ingaan. Als ik daar nu in het algemeen iets over zeg, op de vragen die hij stelde, dan is het zo dat de accountant zegt dat de waardering van het project ruimte-voor-ruimte Groenzoom niet in lijn is met het BBV, dus daarom houden we inderdaad de komende periode de waardering van dit project tegen het licht. Daarbij betrekken we ook de wijze waarop we omgaan met die geleidelijk aan te realiseren positieve resultaten. Het advies van de accountant om deze positieve resultaten te storten in een bestemmingsreserve Groenzoom. Dat is wat ik daar specifiek over wil zeggen. Als het gaat over risico's bij tussentijdse winstneming, dan is het zo dat de accountant ons eigenlijk aanbeveelt om minder conservatief te zijn. Het is inderdaad zo dat bij projecten waar die winst zich voordoet de accountant zegt: je mag alleen maar rekening houden met de risico's, je mag alleen maar geld houden in het project op het moment dat je het project specifiek kunt benoemen, waarom daar een risico is. Niet omdat je zegt: ach, de conjunctuur kon weleens verslechteren, ach, de rente is zo laag. Dat zijn heel algemene uitspraken, die wel reële risico's vertegenwoordigen, maar niet project specifiek zijn. Dus inderdaad zullen wij het advies van de accountant aan ons opvolgen, door daar minder conservatief in te zijn. Dat nemen we ook mee bij de eerstvolgende herziening van de financiële verordening, dus dan staat het ook in het beleid. De laatste vraag van de heer Philippens ging over de scope van grondexploitatieprojecten en aanpalende ontwikkelingen, die we al of niet opnemen in een bepaalde grondexploitatie. Daar is het zo, dat die natuurlijk wel een relatie hebben, die plannen, met zo'n ontwikkeling. De accountant

adviseert eigenlijk een striktere scheiding tussen grondexploitatie en investeringen. En het advies van de accountant, daar is hij ook voor ingehuurd, volgen we op en zullen we in de eerstvolgende herziening van de verordening van duidelijker kaders voorzien. Ik hoop, dat ik hiermee de meest relevante, alle vragen heb beantwoord van uw raad. Dank u wel. De voorzitter: Heb ik nou begrepen, dat uw collega wethouder Arends nog iets over huisvesting arbeidsmigranten zou zeggen? Een vraag van de PvdA. Wethouder Van den Beukel: Dat doet ze graag en ook met regelmaat. Wat ik heb proberen te zeggen is dat ik meen dat collega Arends daar druk mee bezig is, met de beleidskaders, en dat we nog een vervolgslag gaan maken en er komt een nieuw stukje beleid ter vervolmaking naar uw raad, maar de timing daarvan moet ik schuldig blijven.

Tweede termijn

De heer Dieleman, CU: Na mijn eerste termijn zal het niet verrassen, dat ik geen gebruik maak van de tweede termijn.

Mevrouw Den Heijer, D66: Dank aan de wethouder voor het helder beantwoorden van alle vragen die zijn langs gekomen. Ook wat betreft de voortgang van de duurzaamheidsprojecten is het me alleszins duidelijk, dat het daar soms nog behelpen is. Fijn dat we daar nu ook een rapportage van krijgen per project. Dus het is fijn, dat we zo op de hoogte kunnen worden gehouden. Van Happy Italy zijn we ook weer op de hoogte. Ook fijn dat Berkel centrum goed wordt opgepakt met omgevingsmanagement. Dat is ons allemaal duidelijk geworden en daar zijn we heel dankbaar voor, voor die beantwoording. Dank u wel. De voorzitter: Begrijp ik hieruit, dat u zegt dat het een hamerstuk kan worden? Mevrouw Den Heijer: Zeker. Ja.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik wil de wethouder bedanken voor zijn antwoorden. Ook ons is het qua duurzaamheid nu helder. Berkel centrum is ook helder. Het is wel slordig, dat in het kaartje iets staat, dat eruit had gemoeten, want het gaat uiteindelijk wel om de details. De wethouder omzeilt een klip heel erg handig als het gaat over de geluidsbelasting van Wilderszijde. Ik heb het namelijk niet specifiek gehad over de luchtvaart, ik heb het met name gehad over de cumulatie van geluid, die daar is. We hebben daar namelijk ook een HSL. In het spoorweglawaai staat dat er een zonebreedte moet zijn, variërend van, afhankelijk van waar je bent, 100 en maximaal 1300 meter qua geluidsoverlast. Voor een weg is dat maximaal 600 meter. En in een buiten stedelijk gebied mag dat vijf rijbanen zijn, maar dat halen we niet. Maar ook daarin is dus wel een gevaar, dat er een cumulatie van geluid is, wat wel degelijk een hoger risicoprofiel zou rechtvaardigen qua Wilderszijde. Ik hoop het niet, maar ik vrees dat het risicoprofiel midden te laag ingeschat wordt voor Wilderszijde. Daar wil ik nog een iets nadere toelichting op. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ook ik wil de wethouder bedanken voor de duidelijke uitleg over de te bouwen distributiecentra op Oudeland. Ik weet dat er een negatieve connotatie zit aan die dozen, maar ik weet dat de distributiecentra die gebouwd worden wel moeite doen om ook een wat mooiere façade te hebben dan dat je misschien normaal verwacht bij dat soort centra. Ik ben blij met uw antwoord, dat u zegt: we gaan toch kijken of we daar zomaar iedereen moeten toelaten, maar we kijken wat nou het beste past. Daarvoor dank. Ik heb toch nog een vraag over het te bouwen aantal woningen. Ik wil even terug gaan naar een stuk tekst op blz.6: we zetten in op het op tempo houden van lopende en nieuwe woningbouwontwikkelingen, we streven naar een gemiddelde woningproductie van 400 tot 500 woningen per jaar. Keer 10, dan kom je inderdaad op 4.000 à 5.000 woningen. Het plaatje waar de heer Ammerlaan naar verwijst, laat op sommige momenten hogere aantallen zien per jaar, maar daar boven wordt gezegd 'gemiddeld 400-500'. Ik zie dat er ook een verschil is tussen particulieren en grondexploitaties in dat plaatje, de rode lijn en de groene lijn. Kunt u dat toch nog verhelderen? Waar moet ik nou mee rekenen? Met 400-500 of moet ik daar nog die groene lijn bij optellen en gaan we dus wat meer richting die 7.000? Dat is me niet helemaal duidelijk. Dat was mijn enige vraag nog. Verder zullen wij dit ook als hamerstuk op de agenda willen plaatsen, tenzij hier nog iets uit komt natuurlijk. Bedankt.

De heer Philippens, L3B: Hamerstuk, dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: Wethouder, allereerst bedankt voor de heldere beantwoording van alle vragen. Ook blij met de toezegging, dat zodra er een hoger risico zich voordoet, dat wij dan geïnformeerd worden. Ik ben ook blij met de uitspraak, dat er goed gekeken wordt naar de uitstraling van de bedrijven, die o.a. op Oudeland komen, zodat alles er netjes en mooi uit blijft zien in deze gemeente. Wat ons betreft is het een hamerstuk.

De heer Ammerlaan, CDA: Wethouder, bedankt voor de heldere uitleg. Hamerstuk.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Dank u wel, wethouder, voor uw beantwoording. Wij willen natuurlijk niet dat er heel veel werk op jullie afkomt. Wij verlangen geen volledige MPG. Wij willen alleen graag de huidige waarde per project. Meer niet. Is dat ook niet mogelijk?

Wethouder Van den Beukel: Drie vragen heb ik genoteerd. De eerste ging over de cumulatie van geluid op Wilderszijde. Ik zou de klip omzeilen. Nou, ik hou van zeilen, maar op de Bergse Plassen heb je geen klippen. Het is niet mijn intentie om klippen te omzeilen. Het is zo, dat er diverse geluidsbronnen zijn. Diverse bronnen van andere effecten, milieueffecten op Wilderszijde. Die hebben inderdaad invloed op het risicoprofiel van Wilderszijde. Ik wil eerst even opmerken dat de grondexploitatie, zoals die nu in de MPG staat, maar betrekking heeft op een deel van Wilderszijde. Het gaat natuurlijk over de ontwikkeling zoals die nu al in exploitatie is genomen, maar nog niet het totale masterplan. Niettemin, het risicoprofiel kent natuurlijk veel pijlers, veel aspecten. Inderdaad is het zo, dat het risicoprofiel op dit moment niet significant negatiever zou moeten worden na het oordeel van het college als gevolg van de situatie in die omgeving. Het is ook belangrijk om te vermelden, dat de HSL een stukje stiller gaat worden. Te laat, dat is duidelijk, maar er wordt nu wel aan gewerkt om dat te verbeteren. De cumulatie van geluidsbronnen heeft natuurlijk ook een plek in de milieu effect rapportage. En we doen er ook dingen aan. Ik noem de aanpassingen aan de woningen zelf, zoals die voorzien zijn. Maar ook kijken we naar het soort asfalt op de Boterdorpseweg, om maar even iets specifiek te noemen. Dus zo heeft het college zeker veel over voor die cumulatieve effecten. Wij zien daar een wijk verrijzen, die inderdaad niet in Drenthe ligt, maar waar alsnog de leefkwaliteit zeer hoog zal zijn. Het aantal woningen, daar werd een vraag over gesteld: hoe die grafiek te interpreteren moet zijn. Zoals ik het zie is die grafiek niet multi-interpretabel, dus ik heb nog niet helemaal scherp waar de onduidelijkheid voor mevrouw Verhoef zit. Ik kan wel zeggen dat, zoals ik het lees en zoals wij het lezen en zoals wij het zouden willen aanbevelen te interpreteren, hebben we voor nu, voor de komende jaren per project een planning van te realiseren woningen. Het levert soms vertraging op door onvoorziene omstandigheid over de ondergrond of omdat een ontwikkelaar zegt: ik houd het even droog of van koopwoningen maak ik huurwoningen, ik doe er 10 meer, ik doe er 10 minder. Onlangs heb ik nog een stuk getekend wat ziet op de afronding van Bolwerk. Daar is de laatste maanden nog een aanpassing in het programma voorzien. Er zit een onzekerheid in inderdaad, maar zoals het nu in de plannen zit hebben we de groene lijn voor de particulieren. Dat zijn particuliere kavels en ontwikkelingen buiten de grondexploitatie. Waar dus wel een anterieure overeenkomst onder ligt, maar geen formele grondexploitatie, dat is de groene lijn. De rode lijn zijn de grondexploitaties, de lijst van projecten waarover we het vandaag hebben. Dat telt op tot het totaal. Dat zou mijn interpretatie van die grafiek zijn. Tot slot de huidige waarde van de MPG. Ja, we kunnen een uitdraai sturen van nu, van de waarden in de grexmanager. Ik denk dat zonder veel nadere analyse die voor u beperkte waarde heeft. Als u daar prijs op stelt en meer leden van uw raad, dan doe ik u die graag toekomen. Mevrouw Verhoef: Misschien begrijp ik u dan nog niet helemaal, maar ik begrijp wel degelijk wat u zegt: je kunt de groene en de rode lijn bij elkaar optellen en dan zit je dus niet op 4 à 500 gemiddeld per jaar, maar op meer. Maar toch begrijp ik dan niet waarom dan in de tekst staat: we bouwen, dat we slaat dan op vanuit de grondexploitaties, dat is niet het particuliere deel. Het getal dat er dan staat, we gaan 4.000 tot 7.000 huizen nog bouwen tot 2030, daar zit dus het particuliere deel in? Wethouder Van den Beukel: Ja. Mevrouw Verhoef: Die 'we' slaat daar dan op het particuliere deel erbij. Oké. Dan denk ik dat ik hem helder heb. Dan zie ik uit naar een goed overzicht van realiseren per project, te plannen, want dat zat er nu niet per project bij. Wethouder Van den Beukel: Bedoelt u een detailplanning per jaar wat in een project opgeleverd zou worden. Is dat uw vraag? Mevrouw Verhoef: Precies, want dan kan ik gaan schatten of we nou op 5.000 in 2030 uit komen of op 6.800. Wethouder Van den Beukel: De technische vragen van de heer Van Santen gingen daar ook over. Ik denk dat die al die cijfers bevatten. Dat is inderdaad niet onderverdeeld naar project. Dat doen we bewust niet, omdat als we een dagkoers voor ontwikkelaars gaan vastleggen op papier, voor we het weten moeten wel elke keer plus 10 en min 10 gaan verklaring. Dat veroorzaakt veel verwarring. Daarom zouden we het het liefst op geaggregeerd niveau willen houden. Die 400-500, ja, die is wel scherp. Als we daar significant onder of boven komen, dan communiceren we dat met u als raad, maar het middelt dus een aantal projecten uit.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de beraadslagingen ten aanzien van dit agendapunt. Ik heb nog een vraag aan de heer Ruijtenberg van GL. Alle anderen hebben aangegeven, dat het een hamerstuk kon zijn. U heeft het nog niet aangegeven. Mag ik u ook bij die groep rekenen? De heer Ruijtenberg, GL: Ik voelde de vraag al aankomen. Ja, de fractie van GL heeft qua Wilderszijde een andere zienswijze dan de wethouder. Daar zijn we het niet over eens, maar we gaan het niet amenderen, omdat wij wel weten dat het het toch niet gaat halen. Dat gezegd hebbende, kan het ook wat ons betreft naar de hamerstukken. Dank u wel. Mevrouw Van Heusen, WIJ: Wij zijn blij, want we horen volgens mij een toezegging van de wethouder, dat we een uitdraai krijgen. Daar zijn wij tevreden mee. De voorzitter: Dan wordt dit een hamerstuk voor de raad van 16 juli. Inmiddels zijn bij de vergadering aangesloten, in

het begin al, de heer Van Doorn en mevrouw Gielis. Vlak na de opening zijn ze binnen gekomen. Ik heb nog één ding verzuimd aan te geven bij de opening van de vergadering. Ik denk dat ik dat namens de hele commissie doe: mevrouw Van Heusen feliciteren met haar verjaardag. Zij is vandaag jarig. Gefeliciteerd. Vanmiddag was u bij de BAC en vanavond ook nog in de commissie AB. Mevrouw Van Heusen: Dank u wel. Ja, dat is toch een feest.

5.b Vaststellen jaarstukken 2019

De heer Philippens, L3B: Dank u wel, dat ik mag aftrappen. Dan kan ik gelijk aftrappen met een aantal complimenten. Het is weer een fantastisch document. Ik mocht vanmiddag ook even aansluiten bij de BAC. Daar trof ik een accountant, die over het algemeen tevreden was. Niet alleen over het proces, wat is best wel snel doorlopen is, want op 2 juni is er pas een begin gemaakt, maar dat het heel erg goed doorlopen is op een waanzinnig tempo en een goedgekeurde verklaring in het vooruitzicht. Dat allemaal ondanks corona, dus een waanzinnig compliment richting de ambtenaren en richting het college. Namens L3B mag ik zeggen dat we over het algemeen tevreden zijn over de resultaten van 2019. Als we het financieel plaatje pakken, dan zien we een nadelig resultaat, dat klopt, maar we hebben gezegd: we begroten scherper en dan kun je ook weleens overschrijden, maar hierdoor zetten we wel de middelen die we als gemeente hebben effectief in. Als we even terug pakken naar 2018, toen zaten we € 5mln in de plus. Dat is mooi, maar die middelen had je ook in kunnen zetten en dat doen we nu. Daarnaast, de tekorten die we hebben zitten op sociaal domein. Dat weten we, dat dat een lastig probleem is. Er zit actie op, daar hebben we geld voor vrij gemaakt, dus daar zijn we mee bezig. We zien ook een stukje betere kerngetallen, schuldquote, solvabiliteitsratio, beide normaal, conform het coalitieprogramma dat we met elkaar hebben afgesproken. Anderzijds een grote schuldenreductie van € 40mln. Ik noemde het net ook al bij de grexten. Dus financieel de conclusie dat de resultaten wat onder druk staan in verband met dat scherp begroten, maar de financiële situatie in zijn algemeenheid is steeds beter. Als we dan even corona pakken, dan zien we ook daar dat de risico's steeds inzichtelijker worden. Door het college is nu een kwalitatieve inschatting gemaakt. Dat geeft alweer een stukje helderheid. Bij de begroting van 2021-2024 wordt dat ook kwantitatief gemaakt, dus daar kijken we heel erg naar uit, naar de gevolgen daarvan. Op het beleid wil ik er een tweetal punten uit lichten, die voor ons belangrijk zijn. Dat zijn dienstverlening en woningbouw. Voor dienstverlening is voor L3B belangrijk dat de grondhouding op het gemeentehuis moet zijn: hoe kan ik u helpen? De gemeente is er voor iedere inwoner. We zien eigenlijk dat de dienstverlening al op orde was, we worden al door bewoners hoog gewaardeerd, maar we willen het toch beter doen. Daar is nu een visie op gekomen, waarbij klantreizen centraal staat. En met de input van die klanten gaan we voor een verdere verbetering. Dus dat is mooi ingezet. We zien wel dat corona roet in het eten gooit, maar daar heeft de gemeente zich op aangepast. Ook in de zomerrapportage, dan kijk ik al een stukje vooruit, zien we ook geen beleidsmatige afwijkingen op die kerngetallen, dus als het goed is loopt dat allemaal mooi. We zijn heel erg blij met die ontwikkeling. Dan wil ik afsluiten met woningbouw. Ik heb hem net niet genoemd om hem te bewaren voor nu. Het is al een paar keer benoemd, die 438 woningen die we gerealiseerd hebben. Dat is mooi. In 2023 komt daar Wilderszijde ook nog bij, dan worden de eerste woningen opgeleverd. Dus dat is fantastisch, dan zijn we goed aan het bouwen. Voor onze partij L3B is het belangrijk dat ook voor sociaal gebouwd wordt, voor starters. Daarover hebben we woningbouwafspraken gemaakt met de regio Rotterdam. En we hebben natuurlijk onze eigen nota grondbeleid geüpdatet, waardoor we extra instrumenten hebben gekregen om de sociale woningen, die we bouwen, ook sociaal te houden. Kortom, op heel veel gebieden, maar ik licht deze twee er even uit, hele mooie resultaten. Heel tevreden. Als hele partij zijn we zeer tevreden over deze jaarstukken. Dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: Mooie woorden van de heer Philippens, daar sluit ik me grotendeels bij aan. Een wisseling van accountant, dat is vaak toch lastig. Ik heb zelfs begrepen, dat accountants niet echt in de rij staan om gemeenten te controleren. Dat is toch gelukt en blijkbaar naar tevredenheid van beide partijen, de gemeente en de accountant. Dat doet mij deugd. Ik heb begrepen dat er een opmerking was van de accountleden over het proces van aanbesteding. Ik heb er zelf niet bijgezet, maar dat kreeg ik door. Ja, het is wel opmerkelijk, bij herhaling, dat we op één of andere manier niet de vinger daarop krijgen. Ik ben dus wel benieuwd hoe de wethouder daar tegenaan kijkt. Dan wilde ik er nog twee punten uit pakken. Dat is het resultaat, de wijze van begroten, daar ben ik toch iets kritischer op. We begroten scherp, dat is ook prima. Wat we wel zien is dat we in het domein jeugd met name het toch verkeerd inschatten. Dat de uitgave van jeugd groeit, daar wil ik het hier niet over hebben, dat laat ik aan de commissie samenleving inhoudelijk over, maar hier zitten we wel dat we dat zo goed mogelijk begroten. We weten dat die uitgaven stijgen, dat is landelijk ook zo, maar dan zou ik verwachten dat we dat ook goed begroten. Dat het niet telkens weer een tegenvaller is. Dus daar graag ook visie van de wethouder op, hoe we nou gaan voorkomen, dat we daar qua begroting steeds naast zitten. Dan met betrekking tot de schuldquote, dat werd net al even genoemd door de heer Philippens van: nou, daar zijn we zo'n beetje. We zijn mooi gezakt. Dat is hartstikke mooi om te zien. In die paar jaar dat ik er nu zit is het met tientallen miljoenen omlaag gegaan, nu onder de € 200mln. Dus dat doet deugd. Met nog heel

veel geld op de bank maar, het volgende agendapunt, die gaan we reserveren. Dus dat mogen we eigenlijk nu niet meer meetellen. Maar we hebben toch nog wel een daling van die schulden nodig om op de schuldquote uit te komen, die we hebben afgesproken in het coalitieakkoord. Dan kijk ik vooral naar de schulden versus de structurele inkomsten. Niet de inkomsten, die incidenteel af en toe uit de grondexploitatie komen, maar vooral de structurele inkomsten, daar zitten we naar mijn gevoel nog wel € 40mln van vandaan. Als we dan in 2023 een grote aflossing, die nog aanstaande is, als we die inderdaad aflossen en niet herfinancieren, dan komen we een heel eind in de buurt van de 110%. Dus ik heb 1 vraag en dat gaat over het begroten. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh, CDA: Ik kan mij grotendeels aansluiten bij de woorden van de heer Philippens en ook de heer Van Santen. Het scherper begroten, waar we op ingestoken hebben, dat heeft gewerkt. We zitten veel en veel dichter op het geplande en begrote resultaat dan in het verleden. De heer Philippens herinnerde zich vorig jaar, maar ik kan me ook jaren herinneren, dat die verschillen nog vele malen groter waren en dat we zelfs nog aan het bezuinigen waren rond de begroting in het najaar en dat we dan vele miljoenen over hadden toen de jaarrekening tevoorschijn kwam. Dit is een betere situatie. Zoals de heer Philippens ook al zei, niet financieel, maar vooral vanwege de mooie dingen die we kunnen realiseren voor onze inwoners. Wij zien in het raadsbesluit, dat er sprake is van een nieuwe bestemmingsreserve. Die bestemmingsreserve krijgt in het raadsbesluit 2 verschillende namen, de ene keer heet het de bestemmingsreserve warmtevisie en een stukje verderop heet het de bestemmingsreserve duurzaamheid en dat staat allemaal in hetzelfde stukje van het raadsvoorstel. Er staat twee keer een gevraagd besluit en de terminologie in het twee keer gevraagde besluit wijkt af, dus de vraag is om daar even goed naar te kijken wat nou de juiste term is. In zijn algemeenheid hebben wij gezegd dat wij terughoudend willen zijn rond bestemmingsreserves. We zien ze steeds weer opkomen, nu weer deze. De vraag is eigenlijk aan de wethouder: kan dit niet anders? Dan nog een ander punt, dat zijn de kosten van het sociaal domein. We hebben recentelijk, een maandje geleden ongeveer in de commissie samenleving daar uitgebreid bij stil gestaan met de jaarrapportage sociaal domein. Alleen nu werd ik er door mijn fractiegenoot mevrouw Bouman op gewezen, die altijd zeer scherp naar dit soort stukken kijkt, dat in de jaarrapportage sociaal domein een ander totaalbedrag aan kosten staat opgenomen voor het sociaal domein dan er staat in deze jaarrekening. Er zit ongeveer € 1,5 ton tussen. De vraag is aan het college om aan te geven: is de jaarrekening de juiste weergave? Dat denk ik wel, want daar heeft de accountant naar gekeken. Of was het sociaal domein de juiste weergave? Dan het accountantsverslag. Ik was niet bij de BAC, maar goed om te horen van de collega's, dat er positieve geluiden te horen zijn van de accountant. Dat is altijd prettig. Ik denk dat het een helder verslag is, dat we hebben gekregen. Er staat een aantal aanbevelingen in, een aantal onregelmatigheden. Een aantal onzekerheden, die er niet toe leiden dat er niet een goedkeurende verklaring kan komen. Dus we zitten binnen de marge. Alleen, de vraag is wel aan het college om op die punten te reageren, zodat we daar naar een volgende cyclus van kunnen leren. Ik zou eigenlijk willen vragen aan het college om nog eens met een brief ofzo in te gaan op de gegeven aanbevelingen en de andere geconstateerde punten vanuit de accountant, zodat we daar op kunnen reflecteren om er voor een volgende keer van te kunnen leren. Dan nog één inhoudelijk punt. Op blz.61 staat een mooi overzicht van hoe scoort je gemeente als het gaat om o.a. sociale lasten en nog een aantal andere indicatoren. Daarin zien wij dat we qua percentage, gezien het tarief dat wij in Lansingerland rekenen als percentage van de WOZ-waarde, keurig op het gemiddelde, zelfs onder het gemiddelde van het landelijke. Dat zien we ook in 2019 als het gaat om de afvalstoffenheffing. Daar zitten we ook ruim onder het landelijk gemiddelde. Alleen voor de riolering zitten we een stukje hoger, maar dat beschouwen wij als logisch, omdat de riolering in dit deel van het land nou eenmaal een stukje duurder is vanwege onze grond en de verzakkingen daarin, dan in het oosten en zuiden. Maar bij het te betalen bedrag aan OZB zitten wij nog wel een stukje hoger dan de omringende gemeenten. Dat komt natuurlijk, omdat de gemiddelde woningwaarde in Lansingerland relatief hoog is. Het zou mij nou interessant lijken om dat ook inzichtelijk te krijgen door bij dit soort staatjes bij de jaarrekening, maar ook straks weer bij de begroting, niet alleen een vergelijking te doen rondom percentage van het tarief en met het te betalen bedrag in euro's, maar ook een percentage te laten zien van de gemiddelde WOZ-waarde in Lansingerland vergeleken met al die andere gebieden, want het is op zich ook logisch, dat je voor een iets hogere WOZ-waarde ook iets meer betaalt of voor meer grond. In Wassenaar zal het te betalen bedrag ongetwijfeld nog wat hoger zijn dan in Lansingerland, maar dat heeft ook daarmee te maken. Daar wil ik het eigenlijk bij laten. Dank u wel.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Met het raadsvoorstel om de raadsstukken vast te kunnen stellen, kunnen wij instemmen. Ik heb wel net van mijn college mevrouw Van Heusen begrepen, zij was bij de BAC namens WIJ, dat daar nog een correctie heeft plaats gevonden, dat we daar een brief over zouden krijgen. Die hebben we nog niet ontvangen, in ieder geval niet in IBABS. De jaarstukken zijn vast gesteld en dit is gedaan en geweest. Het is achteraf constateren over hoe en wat. Al met al is gesloten met een verlies. Jammer dat dit dus weer een groter verlies is dan eerder werd gedacht, maar er schijnt een goede verklaring voor te zijn en ik vind het nu niet zo belangrijk, want hoe de jaarcijfers van 2019 ook een

naslagwerk zijn van afgelopen jaar, is de wereld nu, een half jaar later, volledig anders. Er is een nieuwe werkelijkheid. We staan aan de vooravond van een grote crisis, waarvan de omvang niet duidelijk is. De gevolgen van deze crisis worden voor alle inwoners van onze gemeente voelbaar. Aangezien een gedeelte van het jaarrapport 2019 ook gaat over deze coronacrisis, had ik op zijn minst verwacht hierover in de managementsamenvatting meer te lezen. Dat niet alles vooraf te voorspellen is, is helder. Dat kan niemand. Maar erkennen, dat ons iets te wachten staat, vind ik altijd wijs. Regeren is vooruit zien. Hiervoor heb ik aandacht gevraagd tijdens de vergadering in de commissie van 13 mei j.l. en de wethouder heeft toegezegd de risico's in beeld te brengen in de voorliggende jaarstukken. In de jaarstukken op blz.76 kunnen we lezen over de risico's. Er wordt aangegeven in hoeverre de gemeente in staat is om haar financiële risico's op te vangen en welke methode gebruikt wordt voor het bepalen van dit risicoprofiel. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie. Als alle risico's zich tegelijkertijd in maximale omvang voordoen, dan gaat het om € 107mln, waarvan dus € 94mln in de grexen. In de tabel van de risico's staat een totaalbedrag van circa € 70mln. Mijn vraag aan de wethouder: betekent dit dan dat er nog ruim € 30mln aan risico's zijn, die dus kleiner zijn dan € 1mln? Hoe ziet dan die totale lijst eruit? Ik mis hier ook een enorm risico, namelijk de WMO. De heer Van Santen zei er net ook iets over. Aan de ene kant kun je denken: het is een begroting die steeds niet goed gehaald wordt, maar misschien hoort het ook wel in dit plaatje thuis. Het is geen actieve, maar wel een risico. En een vraag: waarom worden de grexen niet per grex geclusterd? Dan komen er meer risico's in beeld. Dan op blz.69 zien we de risico's als gevolg van corona. Hoe groot deze financiële impact zal zijn, is onmogelijk te bepalen, staat er. Dat is natuurlijk geen nieuws, want het is nooit mogelijk om te bepalen. Prognosticeren blijft koffiedik kijken. Het is wel mogelijk om in verschillende scenario's te denken. Mijn collega Van Heusen zei het al, bij het vorige item. En we kijken in dit kader dus ook uit naar de toegezegde update van de grexen. Daarmee wordt al een stuk duidelijker. Verder is er alleen bij de stijging van de bijstandsgerechtigden een bedrag genoemd. Wanneer volgt dit dan bij de andere risico's? Ik denk dat wachten tot de begroting wat laat is, want er wordt ook aangegeven, dat standaard risico's volgen uit het programma (...) en de VNG geeft handreikingen. Zijn dit dan ook alle risico's? Kan de wethouder verder aangeven hoe het vervolg van deze risicoanalyse er uit ziet? Ik denk dat het belangrijk is om nu de vinger aan de pols te houden en vooruit te denken. Wat kan er gebeuren? Wat kost dat dan in geld? Het is helemaal helder, dat je dat niet met een schaarje kunt knippen, maar een beetje richting zou handig zijn. Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Voor ons liggen de jaarstukken van 2019, dat is best gek, want we blikken terug op een jaar, inmiddels alweer 6 maanden geleden en een jaar met een heel andere werkelijkheid dan waar we nu in zitten, want hoewel je het je bijna niet meer kan voorstellen was er een tijd voor corona en dat is primair waar de jaarstukken over gaan. Ik weet dat de commissie BBV heeft gevraagd om toch iets over corona op te nemen in het stuk na de balansdatum. Dat is keurig gedaan, maar dat laat ik even buiten beschouwing, want primair is de jaarrekening natuurlijk gewoon het verslag waarin we terugblikken op 2019. En 2019 was het eerste volledige jaar van deze coalitie en van dit college. Dat is ook het eerste jaar waarin we resultaten terug zien van een heel jaar werken aan de uitvoering van het coalitieakkoord en het collegeprogramma. De heer Philippens zei het ook al aan het begin: we zijn scherper gaan begroten. En dan kan het gebeuren dat je licht negatief uitvalt. En eigenlijk hebben wij daar niet zo erg veel moeite mee. In het verleden hadden we jaarrekeningen waar je dan ineens miljoenen en miljoenen over had. De heer Ruitenbergh gaf het net ook al aan. En dan kijk je toch altijd een beetje met een ongemakkelijk gevoel naar zo'n jaarrekening van: ja, dat geld is nu over aan het eind van het jaar en het klinkt allemaal prachtig, maar dat hadden we ook uit kunnen geven aan andere zaken. Dus wij zijn wel tevreden over hoe dat er nu voor staat en dat scherper begroten ook gewoon blijkt te werken. Dat er tegenvallers kunnen optreden, dat is altijd zo, dat hoort er ook een beetje bij. We hebben het gevoel dat het college daar ook goed grip op heeft. Dan hebben we een heleboel geld uitgegeven het afgelopen jaar en dan geven de jaarstukken altijd een heel mooi beeld waaraan we dat gedaan hebben. Dank aan al die ambtenaren die gewerkt hebben aan de jaarstukken, want er is van een heleboel kanten input geleverd van alle portefeuilles. Ik ga alvast verklappen dat ik geen vragen ga stellen aan het college, wat niet wil zeggen dat de wethouders nu kunnen stoppen met luisteren, want ik ga wat complimenten uitdelen. Want er zijn gewoon een heleboel mooie dingen gebeurd in het afgelopen jaar. Er is een besluit genomen over het cultuurhuis, het urban sports park is geopend, we hebben een sportvisie vast gesteld, we hebben op dienstverlening een aantal slagen gemaakt, ook n.a.v. de motie over klantereizen, die de CU een aantal jaar geleden in deze raad heeft ingediend. We zijn gestart met het verkeersveiliger maken van rotondes langs de Boterdorpseweg en de Klapwijkseweg. We hebben een duurzaamheidsvisie vast gesteld en we zijn eerste stappen gaan zetten om die uit te voeren. We zijn gestart met de nieuwbouw van scholen, we hebben een besluit genomen over de nieuwbouw van scholen in Rodenrijs. We hebben veel gepraat over het afvalbeleid en we hebben helaas geconstateerd dat we dat niet gingen doen in het afgelopen jaar, dat is één van de dingen die ik in het rood heb opgeschreven n.a.v. het jaarverslag. We zijn aan de slag gegaan met klimaatadaptatie met wadis op de Oudelandselaan, waar ik hier vanaf mijn huiskamer zo op uitkijk. Er werd hard gebouwd, zowel op

bedrijventerreinen als bij de woningen in onze grondexploitatie, waar we het net over gehad hebben. We hebben zonnepanelen aangelegd op ons eigen vastgoed, 966 om precies te zijn. We zijn blij, dat het eerste cijfer niet ook een 6 is, want dat had toch een licht ongemakkelijk gevoel opgeroepen bij de CU. Zo kijken we dus terug op een jaar en zien we dat er een heleboel gebeurd is. En dat we inderdaad met elkaar in een nieuwe werkelijkheid terecht zijn gekomen, dat erkennen we, maar volgens mij is het ook een mooi moment om terug te kijken op wat we het afgelopen jaar met elkaar bereikt hebben. Fijn hoe dat is weergegeven in de jaarstukken. Een vraag of een oproep, die we daarbij hebben, of iets wat het college mee mag nemen op een later moment: we schrijven in de jaarstukken heel veel op wat we gedaan hebben en dat geeft ook weer hoe divers het werk van de gemeente is. We kunnen ons voorstellen dat een heleboel inwoners geen enkel beeld hebben van al die dingen, die we in het afgelopen jaar gedaan hebben. Het zou mooi zijn als dat op een bepaalde manier ook naar buiten gebracht kan worden, want de jaarstukken ploeteren wij door in die week die we er dan voor hebben, maar die gaan onze inwoners niet allemaal doorlezen. Dan dus de oproep: neem dat ergens in mee als college. Dank u wel.

De heer Weerheijm, D66: Allereerst sluit ik me aan bij de voorgaande sprekers, met mijn complimenten voor het stuk. Het is natuurlijk een rare tijd, waarin we dit allemaal aan het behandelen zijn. Toch fijn, dat we een compleet jaarverslag hier voor onze neus hebben, alhoewel dan digitaal. Allereerst, het resultaat komt uit op min € 1,8mln. Zoals de heer Dieleman aangaf: dat kan inderdaad gebeuren. Toch zijn we wel benieuwd welk gevoel de wethouder hierbij heeft. We zitten er een beetje dubbel in. Ik wil het niet al te lang maken vanavond, maar ik zou op een paar puntjes inhoudelijk in willen gaan. Vorig jaar stond er in de jaarstukken vermeld hoeveel peilingen er waren afgenomen onder het burgerpanel, in het jaar 2018. Dit jaar konden wij dat overzicht niet vinden. Ook vorig jaar waren wij al van mening, dat het eigenlijk te weinig gebeurde. Graag zouden wij willen horen hoe vaak dat het afgelopen jaar is gebeurd en of we misschien kunnen kijken of we dit in de toekomst wat vaker kunnen doen. Wij zaten zelf ook te denken, we zijn ook wel benieuwd naar hoe het college en de andere partijen hier over denken, om het misschien mogelijk te maken dat wij als raad ook bepaalde onderwerpen aandragen, die misschien gepeild kunnen worden onder inwoners, zodat we wat beter kunnen volgen hoe inwoners denken over wat wij hier allemaal aan het uitspoken zijn. Dat was mijn eerste punt. Vervolgens vonden wij het wel fijn om te zien hoe laag het aantal uitkeringen en bijstandsuitkeringen is in onze gemeente. Dat is gewoon heel erg mooi om te zien. Als je kijkt naar het landelijk gemiddelde, dan staan we daar op dat gebied heel goed voor, al is natuurlijk onbekend welke invloed corona daar op gaat hebben. Wat kritischer ben ik wel op het afvalbeleid. De heer Dieleman stipte het net ook al aan. Dit jaar is het weer niet gelukt om daar nieuw beleid op te vinden. Naar ons idee ontbrak ook echt wel een aantal cijfers in deze stukken rondom het afvalbeleid. Zo staat wel vermeld, dat het scheidingspercentage licht is gedaald, maar het concrete scheidingspercentage wordt vervolgens niet genoemd. We zijn benieuwd of dat dit jaar verbeterd is en in welke mate dan. Vervolgens wordt er ook niet gesproken in de jaarstukken over de uiteindelijke hoeveelheid restafval per inwoner. Dat staat alleen vermeld voor het jaar 2018. Ik heb nog even zitten kijken naar de jaarstukken van 2018 en daar staat ook weer een ander getal in, dus ik heb op dit moment niet echt het idee hoe we er voor staan als gemeente. Het gaat zo meteen ook ongetwijfeld langs komen bij de zomerrapportage. Dan op het gebied van duurzaamheid. Afgelopen jaar waren wij wat teleurgesteld in de indicatoren, die daarover waren opgenomen. Niet zozeer inhoudelijk over wat die indicatoren waren, maar vanwege het feit, dat toen die indicatoren niet waren ingevuld. Op dit moment is er wel een aantal indicatoren opgenomen in de jaarstukken, maar voor ons idee ontbreekt daar een beetje een kader in, waarmee we echt kunnen werken. Vorig jaar was bijvoorbeeld wel opgenomen het aantal duurzaam opgewekte hoeveelheid energie, vervolgens was niet ingevuld hoeveel dit nou was. Die is verdwenen uit deze jaarstukken, hoewel het toch wel informatie is die we graag zouden willen hebben, want dat zijn echt dingen waarvan je kan zeggen: heeft ons beleid nou zin en komen we nou ook ergens op het gebied van duurzaamheid? Als laatste, de heer Ruitenbergh stipte het ook al aan, de lokale heffingen. In 2019 staan die er heel mooi op inderdaad. Vrij laag, zeker als je kijkt naar voorgaande jaren. Echter, zoals de heer Ruitenbergh ongetwijfeld weet, gaan ze voor dit jaar 2020 weer helemaal de andere kant op. Dan staan we helaas weer boven in die landelijke lijstjes. Ik ben het wel eens met de heer Ruitenbergh, dat we daar nog wel een slag te maken hebben. Daar wil ik het voor nu even bij laten. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Voor de laatste keer vanavond mag u mij het woord geven. De voorzitter: Daar houd ik u aan, ook in de tweede termijn. De heer Ruijtenberg: Prima, ik heb eigenlijk geen echte vragen namelijk, alleen een paar opmerkingen. Laat ik maar meteen beginnen te zeggen dat dit wat ons betreft als een hamerstuk naar de raad toe kan. Dat gezegd hebbende, voorgaande sprekers hebben ook al een paar dingen aangegeven, en ik wil er wel iets bij geven. We kijken inderdaad terug op het jaar 2019. Daar zien we dat we redelijk conform de begroting hebben gepresteerd. We hebben iets meer uitgegeven, waardoor het resultaat € 1,8mln negatief is. Als GL, als sociaal democraten, zijn wij niet negatief tegenover meer uitgeven door een overheid, dus daar zien we niet heel veel problemen bij. Dat

de bestemmingsreserve warmtevisie overgeboekt moet worden naar 2020 lijkt ons heel erg goed, we hebben dat geld er gewoon voor nodig. Ook de budgetoverheveling voor het wijkgericht werken Vogelbuurt, het vervangen van het dak en Prisma is wat ons betreft gewoon akkoord. Als we dan gaan kijken naar de cijfers, die erbij zijn, dan zijn er toch een paar dingen die ons opvallen. Duurzaamheid, daar is al heel veel over gezegd. Ik kan in herhaling treden van wat de heer Weerheijm gezegd heeft, maar ik denk dat niemand zit te wachten op een herhaling van zetten daarin, dus ik sluit me volledig aan bij de woorden van de heer Weerheijm. Kijk ik dan wel even naar de laadpalen, ons eigen mantraatje. Misschien dat er 60 laadpalen begroot waren; er zijn er maar 26 geplaatst. Ja, dat is toch eigenlijk te weinig en dat moet voor dit jaar en de komende jaren echt meer worden. De woonlasten zijn al genoemd door een aantal sprekers. We zien dat ze wel naar beneden gegaan zijn, maar in de vergeleken gemeenten zijn we na Delft nog steeds de hoogste. We zijn ook nog steeds hoger dan gemiddeld. We zullen misschien niet de allerhoogste weer zijn, zoals de heer Weerheijm voorspelt, maar ik ben wel bang, dat zeker op het gebied van afvalbeleid we daar toch weer hoger op gaan. Dat is jammer. Als we gaan kijken naar de zonnepanelen, die we op onze eigen gebouwen gelegd hebben. Ja, het is natuurlijk een gemiste kans dat de zonnepanelen op station Zoetermeer Lansingerland er nog steeds niet liggen. Ik weet dat de spoorbouwmeester het niet goed gekeurd heeft, het ontwerp, maar een motie die uit 2016 is, het station bestaat nu anderhalf jaar, ze hadden er voor opening moeten liggen, we zijn nu halverwege 2020 en ze zijn er nog steeds niet. Ja, daar moet echt gewoon druk achter gezet worden, dat ze er toch echt dit jaar komen te liggen. Maar al met al zijn wij niet ontevreden over deze jaarstukken. In de tweede termijn mag u mij overslaan, want wat ons betreft zijn wij verder akkoord. Dank u wel. De voorzitter: Maar u mag toch, hoor. Als u zegt: ik wil toch. Dan vind ik dat ook goed.

De heer Azzouzi, PvdA: Als eerste willen we het college en de organisatie bedanken voor de stukken. We hebben net de commissie BAC gehad. We verwachten een goedkeurende verklaring. De jaarstukken 2019 sluiten met een negatief saldo van € 1,8mln. Dit tekort is voornamelijk te wijten aan de extra uitgaven op jeugd van € 1,5mln. De PvdA vindt het belangrijk dat de benodigde zorg geleverd wordt. Echter, we maken ons zorgen over de monitoring van deze zorg, met name op het gebied van jeugd. Bij de jaarstukken worden we verrast met een forse uitgave ten opzichte van de slotwijziging. Dit is een teken dat we nog niet in control zijn. Dus scherp begroten was niet helemaal de oorzaak hiervan. Wat betreft de verrassing op het sociaal domein zijn we als gemeente niet uniek, maar dat mag geen argument zijn gelet op de omvang van de schommelingen. Ik blijf nog bij het sociaal domein. Ook voor dit jaar staat in het accountantsverslag een fors bedrag aan onzekerheden op het gebied van WMO en jeugd, € 1,9mln om precies te zijn. Een vergelijkbaar bedrag met het negatief saldo. Van dit bedrag weten we niet zeker welke zorg geleverd is. We weten niet of onze cliënten geholpen zijn. We vragen aan de wethouder een toelichting. Welke maatregelen zijn genomen om dit vast te stellen? Los van de opmerking van de accountant. Een tweede vraag over de monitoring. Hoe voorkomen we dat we bij de jaarstukken 2020 niet verrast worden met grote afwijkingen op het sociaal domein? Welke maatregelen of stappen neemt het college? Dank je wel.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Zoals te doen gebruikelijk mag ik even aftrappen om vervolgens voor de echt lastige vragen op inhoud gewoon mijn collega's het woord geven, die daar nog meer van zijn dan ik. Voor de beleidsterreinen, waarvan ik portefeuillehouder ben, ga ik natuurlijk proberen u van goede antwoorden te voorzien. In het algemeen hoor ik dat de jaarstukken voor een heel aantal van u tot tevredenheid stemmen. Dat doet mij en ons natuurlijk deugd. Niettemin zijn er goede en relevante vragen. Ik loop er een paar langs, die ik heb genoteerd, die echt op de financiën zien. Bijvoorbeeld n.a.v. de accountantscontrole. Daarin is iets gezegd over de Europese aanbesteding en de rechtmatigheid daarvan. Er is inderdaad het e.e.a. over gewisseld. Wat misschien nog niet zo nadrukkelijk naar voren is gekomen vanmiddag, is dat we toch daar jaar op jaar hele grote stappen voorwaarts zetten. Waar nog vrij recent de afwijking, het getal van aanbestedingen waarvan de rechtmatigheid niet kon worden vastgesteld, over de € 2mln heen ging, zitten we nu al weer meer dan € 1mln lager en gaan we zeker voorwaarts op deze weg om het aantal aanbestedingen, waarvan de rechtmatigheid niet kan worden vastgesteld, nog verder omlaag te brengen richting de nul, zeg ik maar even optimistisch. Tegelijkertijd waarschuwen medewerkers mij en zeggen ze: het blijft ook een veld, waarin jurisprudentie o.a. altijd tot onzekerheden leidt. Of het nou de aanleg van een brug, een weg of een dienst is, om maar iets te noemen, daarover blijven deskundigen van mening verschillen. Wat dat betreft: helemaal naar nul zal het niet gaan, maar wel op naar de nul, want we willen natuurlijk gewoon rechtmatig zijn als overheid, laat dat heel helder zijn. De heer Ruitenbergh vroeg wat de reactie van het college is op de diverse adviezen en bevindingen van de accountant. Daarover hebben we een brief opgesteld. Echter, het concept accountantsverslag is pas afgelopen maandag vastgesteld. Op basis daarvan hebben we natuurlijk een reactie geformuleerd. Ik maak me even zorgen over het beeld, maar ik geloof dat het niet nodig is. De reactie in die brief is nog niet bij uw raad gearriveerd, die is onderweg. Daar vindt u

puntsgewijs de reactie van het college op de bevindingen, wat inderdaad verstandig en belangrijk is, maar waar u ook recht op heeft. Een specifieke vraag op het financieel domein ging over de aansluiting van de cijfers in het sociaal domein in de jaarstukken versus de jaarrapportage sociaal domein. Op de inhoud is mijn collega Van Tatenhove veel beter geëquipeerd, op de cijfers kan ik u zeggen dat de jaarstukken de juiste cijfers bevatten. Het sociaal domein bevatte op dat moment ook de juiste cijfers, echter, de productie, zoals dat heet in wat oneerbiedige termen, vindt plaats en vervolgens vindt de facturatie en de verantwoording daarvan een beetje later plaats. Dat komt van een aanbieder via de GR jeugd naar de gemeente en dat veroorzaakt voor een belangrijk deel het nieuw ontstane inzicht, waardoor er inderdaad een stukje licht zit tussen de eindcijfers sociaal domein en de cijfers van nu. In de beeldvorming is dat ook aan de orde gesteld en is het ook verduidelijkt, naar ik hoop, door de medewerkers waar die verschillen precies in zitten. Maar ze zijn niet groot en de oorzaak heb ik u net gezegd. Nog eentje over de reserves. Terecht merkt de heer Ruitenbergh op: hoe heet die nou, die reserve waarover we het hebben? De reserve noemen we de reserve warmtevisie. Dat is de term die we daarvoor willen gebruiken. Kan het anders? Is de vraag van de heer Ruitenbergh. Eén stap terug. We hebben natuurlijk een nota reserves en voorzieningen. Het college doet niets anders dan werken volgens de kaders, die de raad heeft vast gesteld. Die nota is voor ons leidend. In die nota lezen wij dat we zuiver dienen te begroten en zuiver dienen te administreren. Zuiver betekent in dit geval, dat we geld dat we later binnen krijgen, in december vorig jaar om precies te zijn, wat dus niet in de begroting stond, dat een beperkte looptijd heeft, dus niet structureel in de begroting komt, dat we dat in een potje stoppen. In eerste instantie in de algemene reserve. Alleen als die algemene reserve een grabbelton wordt van 100 dingen, bij wijze van spreken, als we de bestemmingsreserve IHP niet zouden hebben, als we de bestemmingsreserve Eneco niet zouden hebben, de bestemmingsreserve overlopende grexten niet zouden hebben, het Annie M.G. Schmidtpark et cetera, ja, ik denk dat dat slecht zou zijn voor de transparantie en voor de grip op die algemene reserve. Dus de interpretatie van het college van de nota reserves en voorzieningen is zodanig, dat wij zeggen: het is juist een kenmerk van prudent en zorgvuldig begroten om dat op die manier te oormerken. Dat heeft de voorkeur van het college. Ik stel niettemin vast dat een aantal leden van uw raad toch daarmee worstelt, met de vraag: doen we er nou goed aan, hebben we niet teveel van die potjes? Ik zie dat, als ik de nota reserves en voorzieningen lees, dat we niet veel beleidsmatige uitspraken daarin hebben. Wel hoe we het technisch regelen, dat er een looptijd in moet, dat het een naam moet hebben en een doel, maar hoe we daar nou mee omgaan, of we zeggen: reserves zijn goed, of dat we zeggen: reserves, nee, tenzij, zo scherp staat het daar niet in. Ik denk dat het waardevol is om op niet al te lange termijn het gesprek te voeren en vervolgens daarin gezamenlijk keuzes te maken, want uiteindelijk is het, met alle respect, ook slechts een kwestie van techniek. Het is geld dat we als gemeente tot onze beschikking hebben voor bepaalde doeleinden en misschien is het goed om dat nog even fundamenteel te voeren, dat gesprek. Dan heb ik nog andere vragen van u gekregen, bijvoorbeeld t.a.v. de jeugd goed inschatten. Over de inhoud mijn collega, maar de vraag of we dat nou goed inschatten werd gesteld. Wij schatten dat in naar beste kunnen. Niettemin is het zo, u heeft daar een brief over ontvangen, dat het bijvoorbeeld beter kan bij de gemeenschappelijke regeling jeugd en dat het ook beter moet. We hebben één van onze beste mensen daar ook naar toe gestuurd om daar te helpen de administratie verder te verbeteren. Op de werkvloer hebben we geen signalen dat dingen verkeerd gaan, maar we willen inderdaad ook betere managementinformatie, betere sturingsinformatie in dit lastige domein, dat natuurlijk nog maar recent gedecentraliseerd is, waar inherent veel onzekerheid is. Niettemin willen we daar beter, verder vooruit kunnen zien waar mogelijk. Daar werken we inderdaad hard aan, er zijn ook diverse debatten over gevoerd met uw raad, want het moet beter worden en we moeten meer in control komen, zoals u ook zegt. Nog iets over lokale lasten, die hoort bij mij thuis. Een verzoek van de heer Ruitenbergh om de hoogte van de lokale lasten af te zetten tegen de WOZ-waarde. Laat ik dat toezeggen, dat lijkt me inderdaad wijs en verstandig. Het maakt inderdaad nogal uit in wat voor gemeente je woont. Dat is ook hoe het rijk hiernaar kijkt. Dat staat in het raadsvoorstel ook vermeld, dat het rijk constateert in zijn systematiek, dat de WOZ-waarden, de huizenprijzen, harder stijgen in Lansingerland dan gemiddeld in Nederland. Dat zullen wij misschien herkennen, dat meer mensen onze gemeente een fijne gemeente vinden. Dat maakt dus dat we een beetje uit de pas gaan lopen en dat heeft consequenties. Dat zorgt ervoor, dat het rijk zegt: je kunt eigenlijk een beetje meer belasting gaan heffen. Het afzetten tegen die WOZ-waarde is wat mij betreft een prima idee, om dat te verwerken in een volgend planning & control product. Corona, daar had WIJ op gewezen, dat ze daar toch meer van had verwacht. We hebben het gehad bij de MPG bespreking over de manier waarop corona inwerkt op de diverse projecten. Ik heb geprobeerd heel concreet te maken hoe corona inwerkt op Berkel centrum west, hoe het inwerkt op Oudeland, namelijk daar nog maar beperkt, hoe het inwerkt op andere projecten. We hebben er in de jaarstukken inderdaad voor gekozen om een uitgebreide passage op te nemen van enerzijds de manier waarop we omgaan met coronarisico's, dat wil zeggen via de diverse hulpbronnen die we hebben, via workshops en de manier waarop je risicomanagement doet als lokale overheid. En een top 10 van belangrijkste risico's. De belangrijkste? Ja, wat ons betreft zijn dat de belangrijkste. Zijn er meer? Jazeker zijn er meer. Die lijst is bijna ontelbaar. Er zijn honderden risico's, dus die lijst is inderdaad

lang. Als u inzage wilt in ons risicomanagementsysteem dan nodig ik u van harte uit, dan kunnen we er een beeldvorming over organiseren, maar dit zijn de belangrijkste, die we hier in beeld brengen. Dat zijn de gewogen risico's, niet de bruto risico's. De top 10 geeft dus wat ons betreft een goed zicht op het belangrijkste deel van het risicoprofiel, maar let wel, er zijn risico's en risico's. We hebben risico's zoals de WMO, dat is wat we noemen een structureel risico. Dat vangen we niet op via het weerstandsvermogen. Bij de technische toelichting is dit ook vermeld en dat is ook de reden dat u dat niet op die manier in dat top 10 lijstje terug ziet. Maar ik moet er zelf aan wennen, aan die denkwijze van risico's incidenteel en risico's structureel, dus ik kan me voorstellen dat dat bij sommigen van u speelt. Scenariodenken, dat zit hier al in. U kent dat ook in de routekaart, ik we met de raad hebben gedeeld. Dat scenariodenken doen we ook weer in de begroting, waarbij we inderdaad duidelijk maken wat een hogere rente betekent, wat een lagere conjunctuur betekent. Dat type scenariodenken maakt zeker onderdeel uit van de begroting. Wat volgens mij het allerbelangrijkste is, is dat scenario's zich uiteindelijk manifesteren in specifieke projecten, in specifieke begrotingsposten en dat we daar altijd gehouden zijn volgens de financiële verordening om die afwijkingen, als ze groter zijn dan een bepaalde drempelwaarde, met u te delen. Dat blijven we dan ook doen. Dat staat ook in de nota risicobeleid, die uw raad vast stelde. Ook daarvan zouden we kunnen constateren, dat we die even tegen het licht moeten houden om te zien of die nog goed is, maar vooralsnog is dat ons handvat en daarmee werken we. Daarmee heb ik geprobeerd de financiële techniek te beschouwen. Nog een laatste punt, word ik op gewezen, de netto schuldquote. Die zit al wel onder de 100% zeg ik even richting de heer Van Santen. Het zit in de paragraaf weerstandsvermogen. Het is wel een beetje beïnvloed door die hogere baten van de grondexploitatie. Dus qua BBV berekening zitten we al safe, zou je kunnen zeggen. Maar inderdaad, het college vindt een verdere daling nodig en dat zien we ook in het verschiet. Dus over onze inzet daarover geen misverstand. Wat voor gevoel heb ik nou, vraagt D66, bij dit resultaat. Ja, we hebben hier dus een goed gevoel bij. Ik heb onlangs een interview mogen geven aan de hele goede televisiezender RTV Lansingerland, luister daar naar, een beetje reclame voor de lokale omroep, en daar was mijn boodschap: wij hebben een goede financiële uitgangspositie in barre tijden. Die tijden zijn ook bar voor de gemeente Lansingerland en de risico's zijn ook hier reëel, we hebben hier ook te maken met tegenvallers, maar gelukkig verkeren we wel in een goede financiële uitgangspositie en dat maakt dat ook een uitslag, zoals die in de jaarstukken staat, wat dat betreft mij, ons, het college geen zorgen baart. Het is inderdaad een consequentie dat we nu een minnetje hebben van scherp begroten en die keuze hebben we bewust gemaakt en dat betekent dus ook, dat we niet schrikken van een min van meer dan een miljoen. Overigens, ik verwijs nog even naar de brief die nog bij u belandt, uiteindelijk n.a.v. de exercitie met de accountant is er nog een kleine wijziging, dat heb ik ook vanmiddag bij de BAC gezegd als het gaat om het resultaat. Dat heeft nog te maken met een tegenvaller uit 2018, de algemene uitkering, maar het gaat even te ver om dat nu helemaal uit de doeken te doen. Dan nog op mijn eigen beleidsterrein niet zijnde financiën een antwoord schuldig aan uw raad. Dat gaat over duurzaamheid. Duurzaamheid is een breed en belangrijk beleidsterrein, zo kent u mij. We kunnen heel veel ruimte wat dat betreft in de begroting opnemen, we hebben daar een selectie van gemaakt. Ik voel niettemin wel mee met de behoefte van delen van uw raad om daar meer harde informatie over te krijgen. Ik heb wel de voorkeur om dat slim te doen. Bijvoorbeeld bracht recent een medewerker onder mijn aandacht de website klimaatmonitor, een bron van de VNG. Daarin lees ik bijvoorbeeld op het vlak van duurzame energie, dat we momenteel 84 terajoule duurzame energie uit zon opwekken en dat dat het afgelopen jaar fors is gestegen. Ik lees erin dat we 17 warmte/koude opslag bronnen hebben. Die data is er wel. Ik denk dat het goed is om te bestuderen hoe we dat kunnen doorlinken naar onze dashboard, managementinformatie, zodat u daar ook makkelijk kennis van kunt nemen. Die data is er dus wel ergens, een hoop partijen zijn daar mee bezig, ik zou er geen ambtelijke capaciteit teveel van ons op willen zetten, die zetten we liever op de uitvoering, zo heeft u ook altijd mijn voorganger Abee begrepen, maar die beschikbare data naar u ontsluiten, daar wil ik wel zeker naar kijken. Tot zover wat mij betreft, ik geef graag het stokje over aan één van mijn collega's, die ook vragen op zijn bordje heeft gekregen.

Wethouder Fortuyn: Goedenavond. Ik heb inderdaad een aantal vragen. Het is prettig dat je een wethouder hebt, die wat langer beantwoord, want dan krijg ik ook via de vertraging, via de app, de antwoorden die ik nodig heb, dus dat is prettig om ook direct de gestelde vragen te kunnen beantwoorden. Beginnend bij D66. De heer Weerheijm had het over de burgerpeilingen. Wij hebben het afgelopen jaar 4 burgerpeilingen uitgevoerd. Zoals wij dit jaar, vlak voor de coronatijd, ook besproken hebben, want die vraag is eerder gesteld, ik meen door de mevrouw van de PvdA, of er een limitering aan zou zitten. Daarvan hebben we gezegd: normaal gaan we zo'n beetje van 5 uit, maar we hebben toen met elkaar afgesproken dat we er geen limitering op zetten. Als de raad een verzoek heeft van een burgerpeiling, dan is het niet zo moeilijk als er behoefte is aan een burgerpeiling, dan zien we die vraag graag tegemoet en dan zetten we hem uit. We hebben er het afgelopen jaar 4 gehad. Er is gevraagd naar het scheidingspercentage; er wordt niet exact aangegeven hoeveel het is. Ik heb het even nagevraagd. In 2014, toen wij de nieuwe contracten sloten en ook gescheiden zijn gaan inzamelen, wat in 2015 en 2016

effectief is geworden, zaten wij nog op een basis van 48% gescheiden afval. In 2018 reikten wij naar 54,7% en in 2019 hebben 57% gehaald. Zoals we allemaal weten, is dat te weinig, want het doel is 75%. We zijn nu ook bezig om het afvalbeleid opnieuw op te tuigen. Vlak na de zomer, omdat de coronatijd er ook was, gaan we de uitvraag doen, waar u ook akkoord mee bent gegaan, om bij de bewoners te vragen hoe men tegen afval scheiden aankijkt en welke wijze men ziet om dat op een effectieve manier te doen. Dan komen we hopelijk eind van dit jaar met een voorstel hoe wij het verder kunnen stimuleren om de doelstelling van 75% te realiseren. Ten aanzien van de zonnepanelen. Ja, daar heb ik in de vorige commissie al antwoord op gegeven. Ik ben blij, dat de heer Ruijtenberg zich nog de bouwmeester kon herinneren van de spoorwegen. Ja, we kunnen het wel neerleggen, maar zonder toestemming van de bouwmeester kunnen we het niet doen. Dus we zijn afhankelijk van de bouwmeester. Ik weet dat wij er druk op zetten, wij willen dat zelf ook realiseren. U heeft zojuist ook de verklaring gehoord van wethouder Van den Beukel, dat we best wel wat presteren, afgelopen jaar best wel veel bereikt hebben. Dit hoort er ook bij, dus we zullen er druk op zetten om het eind dit jaar toch geregeld te hebben. Dan even een algemeen punt. Ik ben blij dat de heer Dieleman eigenlijk even alle projecten, nog niet uitputtend, maar veel mooie projecten langs de lat gelegd heeft, waar wij als raad en wij als uitvoerder van u, van de raad, mooie resultaten hebben bereikt in het afgelopen jaar. Ik denk dat dat mooi is. Ik pik het zeker op om in de communicatie te kijken of we dit ook met de burger, de inwoner van Lansingerland kunnen delen, want ik denk inderdaad dat we als gemeentelijk bestuur, als ambtelijk apparaat, maar ook als wethouders best veel dingen voor elkaar krijgen, maar een feestje vieren we niet altijd. Dan nog even een andere vraag, die gesteld is, of eigenlijk een opmerking, een winstwaarschuwing. Ik wil het feestje van vanavond zeker niet verstoren, maar de heer Ruitenbergh haalde aan over 2019, dat het eigenlijk wel heel erg goed was dat de lasten gedaald waren. Dat klopt, echter in 2020 hebben we de afvalstoffenheffing fors moeten verhogen, want er zat namelijk een correctie in de teruggave in 2019, dus dan is het logisch dat je afvalstoffenheffing daalt, want die reserve van € 2,1 mln was versleuteld in die afvalstoffenheffing. Die is teruggekomen in 2020 met de wetenschap, dat we ook nog in 2019 € 2 ton tekort gekomen zijn. Kortom, het is een winstwaarschuwing voor mij over 2020, dat die lastendaling m.b.t. afvalstoffenheffing niet direct voor de hand ligt en ook wellicht nog niet voor 2021. Dat is maar even wat ik wil aangeven, om te voorkomen dat we misschien daar straks een verkeerde discussie over krijgen. Ik denk dat ik hetgeen ik kwijt wilde en ook te beantwoorden had, hiermee gedaan heb. Dank u wel.

Wethouder Van Tatenhove: Ik zal nog even iets aangeven, want wethouder Van den Beukel heeft inderdaad over de WMO en het risico iets aangegeven en ook wel over de rol die de GRJ speelt t.a.v. onze cijfers, maar ik denk dat het goed is om de heer Van Santen gerust te stellen, dat we proberen om ook voor de jeugd zo realistisch mogelijk te begroten. Maar zoals de heer Van Santen ook weleens heeft gehoord van collega's in de fractie is het zeker op jeugd een best wel complex veld. Daar werken we voor een deel met budgetplafonds en voor een deel zijn er geen plafonds, omdat een jongere die zorg gewoon moet krijgen op het moment dat hij daarvoor geïndiceerd wordt of dat de rechter aangeeft, dat een jongere specifieke zorg moet ontvangen. Dus het is inderdaad in heel Nederland lastig, zoals ook al werd geconstateerd. We zijn daarin niet de enige gemeente, maar we proberen de vinger aan de pols te houden en ook steeds beter grip te krijgen. Vooral ten aanzien van dat laatste is het goed om te zeggen dat we zowel in de gemeente als bij de GR daar echt strakker op aan het sturen zijn en ook na elk kwartaal een kwartaalafsluiting vragen, zowel bij de gemeenten als bij de aanbieders, om te zorgen dat we niet na afsluiting van het jaar nog een hele serie beschikkingen krijgen, die met terugwerkende kracht nog moeten worden ingevoerd, waardoor we ook met terugwerkende kracht uit de begroting blijken te lopen. Daar zit ook nog eens de accountant van de GRJ bovenop. Vanmiddag hadden we toevallig in het algemeen bestuur de jaarstukken en heeft hij ons stevig toegesproken om zowel bij gemeenten als bij aanbieders als bij de GR gewoon stappen te zetten. Dus dat heeft onze aandacht, zoals we ook in de veranderingen hebben gedeeld en gedeeld in de commissie samenleving. Het blijft complex dat wettelijk de zorgaanbieders voor de jeugdzorg wel de mogelijkheid hebben om nog redelijk lang declaraties in te dienen, maar we willen wel proberen daar meer op te sturen, zoals ik aangaf. Ja, de WMO is inderdaad een risico, omdat dat een open eind regeling is. Zoals u in de commissie samenleving al meerdere keren heeft gehoord: de invoering van het abonnementstarief legt een grotere druk op de WMO omdat meer mensen gebruik maken van de voorzieningen en we bovendien te maken hebben met een vergrijzende gemeente in Lansingerland, wat betekent dat er meer mensen zijn, die een beroep zullen doen op de WMO. Dat ter aanvulling.

Tweede termijn

De heer Philippens, L3B: Ik heb niet heel veel. Ik was even aan het twijfelen m.b.t. die schuldquote. Ik dacht dat we daar goed mee bezig waren en dat we goed op weg waren. De wethouder beaamt dat, dat is fijn, dat we op de goede weg zitten en dat we goed bezig zijn met de schuldquote. Even over die bestemmingsreserve, voor alle duidelijkheid. Stelt de wethouder voor om gezamenlijk nog eens te kijken

naar die nota reserves en voorzieningen? Om die te updaten? Zo ja, want die komt uit 2016, dan ben ik daar voor en dan neem ik daar graag aan deel. En als laatste beeldvorming over risicomangement, wat de wethouder voorstelt, daar kan ik me ook heel erg in vinden. Ik denk dat het nu heel actueel is om in ieder geval de woordvoerders algemeen bestuur, maar ook de rest van de raad die daar interesse in heeft, mee te nemen in die risico's en om er een stukje extra informatie op te geven. Mooie initiatieven, graag neem ik eraan deel. Wat was het. Dank u wel. De voorzitter: Begrijp ik hieruit, dat de jaarrekening een hamerstuk kan zijn? De heer Philippens: Dat begrijpt u goed.

De heer Van Santen, VVD: Dank voor de beantwoording van de vragen door beide wethouders. Goed dat er nog meer aandacht komt om grip te krijgen. Ik wil hier weg nemen, dat ik inhoudelijk iets wil zeggen over de groei van die uitgaven voor jeugd of voor ouderen, daar ga ik verder niet over, maar het ging mij puur om de vraag of we daar begrotingstechnisch grip op hebben. Daar wordt in elk geval veel energie in gestopt, hoor ik, dus dat doet mij deugd. Ik hoop dat we dat over 2020 terug gaan zien. Ik ben blij ook, dat diverse collega raadsleden het hebben over lokale lasten. Dus ook voor mij even om daar bij stil te staan. De heer Weerheijm zegt: we gaan wellicht hartstikke omhoog. In mei heeft wethouder Van den Beukel nog op een vraag van mij, toen ik vroeg: zitten wij op koers om aan het eind van onze 4 jaar weer naar gemiddelde lokale lasten te gaan, zowel afval als OZB, dat bevestigd. Daar houd ik mij aan vast. Maar natuurlijk mag de wethouder dat nog een keer bekrachtigen. Ja, als huizenprijzen hier harder stijgen dan betekent dat wat mij betreft dat de OZB tarieven dan evenredig omlaag moeten in Lansingerland, want ja, wat heeft iemand aan een gestegen huisprijs. Als hij daar in woont, dan ziet hij dat niet gelijk terug in zijn portemonnee, dat ziet hij als hij het verkoopt. Hij ziet wel die hogere lasten, dat lijkt me niet heel rechtvaardig. Ik hoor graag toch nog even wederom de bevestiging, want blijkbaar zijn er collega raadsleden, die zich daar toch zorgen over maken. Tot nu toe maakte ik mij dat niet, maar ik begin toch een heel klein beetje bezorgd te worden, dus ik hoor dat graag nog van de heer Van den Beukel. Dank u wel. Het is voor ons een hamerstuk.

De heer Ruitenbergh, CDA: Dank aan de wethouders voor al hun antwoorden. Dank ook voor de toezegging rond het opnemen van de gemiddelde WOZ-waarde. Ik denk dat dat heel waardevol is. In reactie op wat de heer Van Santen net zei, bij een hogere WOZ-waarde moet het tarief naar beneden, toen moest ik even denken aan een voormalige VVD-wethouder van financiën, de heer Mark van Dijk, die ook wethouder van financiën was geweest in Wassenaar. Hij zei: ja, dat is toch ook wat, dan hebben die mensen enorme kavels met een stukje grond erbij en dergelijke, maar er zit net zoveel straat tussen als er veel huizen heel klein zijn daarnaast, dus heel logisch dat die mensen iets meer OZB moeten betalen voor het onderhoud van de straat dan mensen in rijwoningen. Als we in Lansingerland in bepaalde gebieden relatief grote huizen bouwen, is het ook niet meer dan normaal, dat deze mensen iets meer bijdragen aan de instandhouding van de lokale voorzieningen, waar ze in verhouding iets meer gebruik van maken. Zo zitten wij daar in ieder geval in. Dan de heer Weerheijm. Ik vond het wel een beetje demagogisch, zoals hij dat zei, dat wij gigantisch gingen stijgen tot ver boven het landelijk gemiddelde. Zo heb ik dat niet begrepen. Ik lees in deze jaarrekening dat het gemiddelde rond de afvalstoffenheffing in heel Nederland € 263 is in 2019. Wij hebben in 2020 onze afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden vast gesteld op € 290. Dat is iets hoger dan die € 263, maar ongetwijfeld zullen andere gemeenten ook weer wat verhoogd zijn, dus ik verwacht eigenlijk dat wij best nog wel aardig in de lijn zitten van het landelijk gemiddelde rondom afval in 2020 en het zal inderdaad aan ons zijn om te zorgen dat dat zo blijft. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Ik wil de wethouder hartelijk bedanken voor de toelichting, die hij gegeven heeft. Ik schrok een beetje toen er werd gezegd: het scenariodenken is wel leuk en dat gaan we met de begroting weer doen. Want daarna gaf u aan: zou het een idee zijn om een beeldvorming te doen? Dat vind ik een heel goed idee. Volgens mij heb ik dat in de commissievergadering ook aangegeven, dus heel goed opgepakt. Ik had er nog een aanvulling bij, want u zei: er zijn honderden risico's, kom eens kijken hoeveel het er zijn. Worden die risico's nu niet minder als je ze meer clustert? De risicolijst die er nu is, daar staat bijvoorbeeld een aantal keer Oudeland op. Ik heb het hier niet paraat, maar er staan verschillende risico's op in die top 10. Dus misschien geldt dat wel voor de hele risicolijst en dan is het best wel te overzien. Dus ik ben best wel benieuwd naar deze beeldvorming. Ik wens u daar veel succes mee, met de voorbereiding. Dank u wel. De voorzitter: Begrijp ik dat het voor u ook een hamerstuk kan worden? Mevrouw Van Olst: Dat had ik bij mijn inleiding al gezegd.

De heer Dieleman, CU: Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn. Wat ons betreft kan het als hamerstuk naar de gemeenteraad toe.

De heer Weerheijm, D66: Allereerst dank voor wethouder Van den Beukel voor de toezegging rondom de indicatoren over duurzaamheid. We kijken daar zeker naar uit. Dan toch nog even over de lokale lasten. Zoals de heer Ruitenbergh aangaf, hij hoopt dat het allemaal wel meevalt, ja, ik zou ook graag willen dat

het anders was, maar we zijn toch echt in 2020 de hardste stijger in de provincie met een stijging van lokale heffingen van ruim 14%. We zitten dit jaar ruim 20% boven het landelijk gemiddelde. Dus ik denk dat het goed is dat we bedenken dat elke keer als we afvalbeleid uitstellen, dat het direct op de rekening komt te staan van onze inwoners. Daarom ben ik ook blij met de waarschuwing die de heer Fortuyn gaf, dat daar echt een risico op zit rond lokale lasten. Dat het de urgentie mag bevestigen, dat we er echt mee aan de slag moeten. Daarnaast dank voor wethouder Fortuyn voor het aangeven van op welk scheidingspercentage we ondertussen zitten. Het is dus inderdaad iets gestegen, maar we zijn er nog lang niet. Het aantal kilo's restafval per inwoner kunnen we zelf nog wel achterhalen, of u moet het nu direct kunnen noemen. Daar wil ik het voor nu bij laten. De voorzitter: Mag ik voor u ook een hamerstuk noteren? De heer Weerheijm: Dat mag zeker.

De voorzitter: Ik zou de heer Ruijtenberg van GL overslaan.

De heer Azzouzi, PvdA: Dank aan de wethouders voor de beantwoording. Ik heb nog één puntje. Ik had geen antwoord gehoord over mijn punt rondom de prestatieleveringen. Kunnen wij die onzekerheid ook verkleinen? De accountant had ook ideeën daarover. Die had hij ook gecommuniceerd. Kan de wethouder dat nog toelichten? Voor de rest is het voor ons ook een hamerstuk. Dank je wel.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Er zijn nog vragen aan mijn adres. De heer Van Santen wil graag iets horen over lokale lasten in aanvulling op wat de stukken daarover beschrijven. Het is inderdaad zo, dat in de begroting, dat heb ik eerder gezegd, nog ruimte zit voor verdere verlaging van de onroerende zaakbelasting. De OZB is een belangrijk component, maar uiteindelijk slecht één component van de lokale lasten, dus die hebben we in de meerjarenbegroting zitten. Tegelijkertijd hebben enkelen van u erop gewezen, dat rioolheffing een ander stuk lokale lasten is en dat we voor dat stukje niet makkelijk onder het landelijk gemiddelde komen. Dat heeft te maken met fysieke omstandigheden in ons deel van het land. Overigens wees de heer Weerheijm op de hoogte van de lokale lasten, dat die ver boven het landelijk gemiddelde ligt. Op dit moment, zo beschrijven we het in de jaarstukken onder het kopje 2019, is de afwijking van het landelijk gemiddelde t.a.v. woonlasten ruim 5%. Dat is toch een ander getal dan ik zo even hoorde. Dat ontwikkelt zich inderdaad de goede kant uit. In 2018 was de afwijking 10% hoger, in 2019 5%. Overigens, de wijziging in lokale lasten van vorig jaar met dit jaar, daar hebben we eerder van gedacht over gewisseld, heeft veel te maken met het opheffen van de egaliseringsreserve afvalstoffenheffing. Dat verstoort het beeld wel een beetje. Dat is een keuze van uw raad geweest, maar laten we dat ook niet uit het oog verliezen, dat het wel een beetje een verstoring heeft jaar op jaar. Dat over de begroting. De heer Weerheijm: Sorry als ik net onduidelijk was. Het percentage van 20%, waar ik het over had, komt uit de begroting voor dit jaar, dus voor 2020. Het slaat dus niet op het afgelopen jaar 2019, waar het getal inderdaad een stuk positiever is. Voor de onduidelijkheid, dank u wel. Wethouder Van den Beukel: Helemaal goed. Omdat we die cijfers op de agenda hebben, kijk ik daar naar, maar ik begrijp het dus echt. Volgens mij is daar de verklaring een stuk egaliseringsreserve, waar ik al even iets over zei. De vertegenwoordiger van WIJ zei iets over de beeldvorming risico's. Fijn dat u dat verwelkomt, dan zijn we het daar helemaal over eens. Ik denk wel dat het verstandig is, we hebben in voorbereiding een herijking van de nota risicobeleid, om het daarmee te koppelen. Dat kunnen we u meteen een stuk beleid voorhouden, waarover we ons kunnen buigen. Dan kunnen we het ook meteen vertalen in, waar nodig, geactualiseerd beleid. Dat zou wel mijn voorstel daarvoor zijn. Hetzelfde geldt voor iets waar de heer Philippens enthousiast op reageerde. Het spreken over de bestemmingsreserves. Ik denk dat we dat gaan doen met in de hand een voorstel voor herziening van de nota reserves en voorzieningen. Tot slot over risico's en clusteren. Ik denk dat risico's clusteren ook wel een risico in zich heeft, namelijk diverse risico's verschillen qua kans en qua impact. Ik begrijp dat u zegt: die top 10, als je die wat indikt, dan komen er nieuwe relevante risico's op die manier in beeld. Zo begrijp ik het en dat is iets waar we wel naar willen kijken in zo'n gesprek: hoe breng je dat op een relevante manier in beeld zonder dat we meer pagina's nodig hebben en daarmee misschien de onduidelijkheid toeneemt? Ik wil er ook wel op wijzen, dat wat dat betreft veel van het risicoprofiel wordt bepaald door projecten, die in de MPG staan en waarbij helder is toelicht per project hoe die risico's financieel vertaald zouden kunnen worden. Tot zover aan mijn adres.

Wethouder Fortuyn: Ik wil meneer Weerheijm direct voorzien van informatie. Wij hebben inderdaad een verhoging van het percentage scheiding afval gerealiseerd. Wat nog wel rest is, dat wij in 2019 gemiddeld 200 kilo per persoon hebben. Dat is nogal wat, dus er is best nog wel wat te halen. Het fijn restafval daalt van 186 naar 181 en het grof vuil blijft stabiel rond de 19 kilo, maar het zou dit jaar zomaar met de coronaperiode en de opruimwoede die de afgelopen 3 maanden heeft plaats gevonden een positief scheidingspercentage teweeg kunnen brengen, maar vooralsnog zijn dit de cijfers. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dan zijn we nu aan het eind van de beraadslagingen over de voorstellen van de jaarstukken. Ik constateer, maar ik heb het CDA niet gehoord over een hamerstuk, maar ik schat in dat het ook zo is. Ik hoor van de griffier dat het wel zo is, maar ik word onderbroken.

De heer Azzouzi, PvdA: Ik heb nog steeds geen antwoord gekregen op mijn vraag over de zorglevering in het sociaal domein. Hoe kunnen wij die onzekerheid verkleinen? Wethouder Van Tatenhove: Volgens mij heb ik daar in de eerste termijn antwoord op gegeven. We proberen daar strakker te monitoren. Dat doen we nu in elk geval na elk kwartaal, door zowel bij de gemeenten als bij de aanbieders uit te vragen wat zij aan zorg hebben geleverd en welke beschikkingen ze daarvoor hebben, zodat we ook op tijd kunnen declareren en ook op tijd kunnen bediscussiëren als daar verschil van mening over is, over de hoogte of de lengte van een zorgtraject. Dus we zitten daar strakker in dan vorig jaar en dat is n.a.v. de jaarafsluiting 2019 nog eens benadrukt in elk geval ook door de accountant van de gemeenschappelijke regeling, dat het op echt alle drie de terreinen, dus zowel bij de aanbieders als bij de gemeente als bij de GR, bij de uitvoeringsorganisatie, beter moet en ook beter kan. Dat doen we nu op die manier.

Wethouder Van den Beukel: In aanvulling nog. We hebben met de accountant intensief hierover gesproken. Wat ik daar nog aan kan toevoegen, is dat het inderdaad zo is, dat we op advies van die accountant komend jaar steekproeven gaan doen op de zorgaanbieders, die een plusje leveren kleiner dan € 125.000. Het is nu zo, dat daar geen verplichting op ligt. Toch gaan we daar wel mee aan de slag. Het is natuurlijk ook weer een inspanning die we leveren, dat vraagt ook weer capaciteit. Desalniettemin is dat iets wat we voornemens zijn te doen. Dat even heel specifiek n.a.v. de accountantscontrole, wat we ook voornemens zijn in een brief met u te delen. De heer Azzouzi: De wethouder heeft mij van een antwoord voorzien. Dank u wel.

De voorzitter: Dan constateer ik, dat dit agendapunt naar de raad van 16 juli gaat als een hamerstuk.

5.c Zomerrapportage 2020

De heer Philippens, L3B: Ik mag weer beginnen met een aantal complimenten. Waarom? Omdat de zomerrapportage nu voor de zomer is en dat er een stuk meer beleidsmatige informatie in staat en dat is nou net waar we als raad een half jaar geleden om gevraagd hebben via een motie, dus ik ben heel erg blij, dat daar invulling aan is gegeven op deze manier. Heel fijn. Het geeft ons enerzijds de mogelijkheid om nu al bij te sturen. We hebben toch relevante informatie waar ik zo op inga. Anderzijds niet alleen op de financiën, we zien niet alleen wat het kost, maar ook wat we ervoor doen en dat is nu veel nadrukkelijker naar voren gekomen. Daar ben ik heel blij mee, dus dank aan het college en de ambtenaren voor het werk hiervoor. Als ik het nou even financieel pak, dan zien we € 4,7mln negatief begroot op dit moment. Men heeft mij net horen zeggen, dat ik wel een voorstander ben van scherp aan de wind zeilen en scherp begroten, maar hier krijg ik het toch een klein beetje warm van, dat we na 4 maanden al zover afwijken van de begroting. We zien ook weer hier het sociaal domein als grote spelbreker, maar toch heel concreet de vraag aan de wethouder: hoe blijven we dit jaar daarop in control? Dat over het negatieve resultaat, dat we aan zien komen. Een klein financieel aandachtspunt is de ratio weerstandsvermogen. Daar ben ik wat aan het rekenen geslagen. We hebben een hoop bestemmingsreserves ingesteld o.a. de crisisreserve, maar ook voor sociaal domein en cetera. Het heeft onze algemene reserve wat omlaag gebracht naar € 70mln, wat in de zomerrapportage terug komt. Aan de andere kant zien we Wilderszijde, daarvan weten we nu 100% zeker dat we daar het risico moeten pakken, maar dat is in totaal € 70mln. Als je naar het ratio weerstandsvermogen kijkt, je totale risico gedeeld door je totaal algemene reserve, dan deel je 70 door 70 en dan kom je op 1, wat best wel een verlaging van onze ratio is geworden. We hebben met elkaar afgesproken, dat dat niet onder de 1,2 moet komen. Ergens is dat een aparte, want we hebben natuurlijk Eneco bestemmingsreserve. Technisch gezien zou je dat erbij kunnen rekenen, maar even een 'let op' m.b.t. een kengetal dat problematisch zou kunnen gaan worden. Dus dat even een tip. Die bestemmingsreserve Eneco zelf, het verzoek om een hek om die € 137mln te zetten. Ik ben even aan het twijfelen of ik dat nu moet inbrengen, want we hebben afgesproken dat we in het najaar daar het goede gesprek over gaan voeren, maar misschien alvast vooruitlopend. We hebben recent een bestemmingsreserve financieringsfunctie ingesteld van € 10mln, maar daar zit natuurlijk € 5mln van Eneco in. Dat is nu uit de algemene reserve gehaald om die reserve te vullen. Zou dat niet uit de reserve Eneco geput moeten worden? Want het is ook veroorzaakt door Eneco. Daarnaast hebben we al min of meer, maar niet concreet, afgesproken dat we € 70mln willen gebruiken voor de aflossing van de schulden. Wat ik nu zie is dat het doel van de reserve, zoals we hem nu hebben, dat schuldreductie er niet bij staan. Even de vraag aan de andere fracties: is het een goeie om dat toe te voegen als doel? Anderzijds: moeten we die € 70mln concreet mee nemen in die bestemmingsreserve of moet je dit gedeelte zetten in de algemene reserve? Omdat het toch voor schuldreductie is. Dan houd je heel concreet netto € 62mln over, wat je echt van Eneco over houdt. Maar misschien loop ik alvast vooruit op de discussie in het najaar. Ik ben even benieuwd wat de andere

fracties daarvan vinden. Over de investeringen, dat was nog een vraag die gesteld was. Daar zoeken wij wat extra toelichting op die rioolrenovatie. Het komt voor ons een beetje uit de lucht vallen, dus graag wat meer kleuring: waar komt het vandaan? Prima wel om die investeringskredieten naar voren te halen. Mooi, dat die investeringen naar voren gehaald worden, maar in totaal zien we weer dat de investeringen toch weer aan het afwijken zijn. We hadden € 43mln gepland. Het gaat naar € 39mln en dan zitten we nog maar 4 maanden verder. Dat is een afwijking van 8%, wat we minder gaan investeren. We hadden juist gezegd er meer op in control te komen. Wat is de verklaring daarvoor, waarom we daar weer van af gaan wijken? Dan de Rotterdampas, ik pak nog even wat kleine punten. Daar zien we dat we € 50.000 in de min komen o.a. door niet-minima die de pas aanschaffen. Ik ben even zoekende, graag een reactie van het college, waarom is het wenselijk dat ook niet-minima hier gebruik van kunnen maken? Graag een toelichting daarop. Dan de vacatures. We zien een explosieve stijging van het aantal vacatures. Ook daar een toelichting op vanuit het college. Wat is de oorzaak daarvan? Is dat incidenteel? Is dat structureel? Is het aantal vacatures, dat is teruggebracht door een recruiter, nu normaal vergeleken met andere gemeenten? Als laatste, dan sluit ik hem af, op het beleidsveld veiligheid. We hebben corona, dat doet iets met onze financiën, maar dat doet ook iets m.b.t. onze inzet op veiligheid, dat doet iets met onze BOA's. We kunnen ons voorstellen dat het ook iets doet met je regulier geplande werkzaamheden op het beleidsveld veiligheid. Dan valt mij op, dat we dan toch op dat beleidsveld geen beleidsmatige afwijkingen zien. De vraag aan het college is om dat te verklaren. Is dat dan een beleidsveld waar we als raad wat ambitieuzer op moeten zijn qua doelstellingen? Het lijkt nu alsof corona daar gemakkelijk bij gepakt kan worden. Als corona weer wat minder is, moeten we die ambities daar dan niet wat in opplussen? Graag een reactie. Daar wil ik het bij laten.

De heer Van Santen, VVD: Altijd fijn om de heer Philippens voor je te hebben, want dan hoeft je toch een heleboel vragen niet meer te stellen zo op dit tijdstip, dus dank daarvoor, maar een klein beetje doublure zal toch komen. Ik wil toch ook uitspreken dat ik blij ben met het feit dat we nu de zomerrapportage hebben en niet na de zomer. Dat vind ik een compliment waard. Dan m.b.t. nu al een tekort. Ja, het is maar net hoe je er tegenaan kijkt. Wat ik wel heb gezien, is dat het college de afgelopen 2 jaar veel bestemmingsreserves heeft ingesteld, waarmee al veel uitgaven worden gedekt en dan toch nog een tekort, ja, dat baart mij toch ook wel zorgen. Dat het met zoveel bestemmingsreserves het toch niet in de hand te houden is om op dit moment richting de nul te gaan. Graag daar een verklaring voor. De heer Azzouzi, ik zal hem wat gras voor de voeten weg maaien, want hij komt er ook elke keer mee. Ik ben wel graag geïnteresseerd batch gaan krijgen met de structurele lasten en de structurele baten, want dat overzicht moeten we nog gaan krijgen, met de weggefallen dividenden et cetera. Daar ben ik benieuwd naar. Met betrekking tot corona: in de goede beeldvorming die we hebben gehad, in september krijgen we pas te zien wat het rijk ons gaat compenseren, dus dat weten we nu nog niet. Wat we wel zien, is dat we op dit moment relatief heel beperkt geld uitgegeven hebben. (.....).

De voorzitter: Even schorsen. Ik schors de vergadering. De heer Dieleman: Er zit een issue in de microfoon van de heer Van Santen, want zodra de heer Van Santen zijn microfoon dempt, is het geluid weg. De voorzitter: We gaan het nog een keer proberen. Ik hoor u.

De heer Van Santen, VVD: Ik zal een andere microfoon in de buurt houden voor het geval er iets gebeurt. Is het doorgekomen dat ik vroeg hoe de structurele lasten en structurele baten in evenwicht komen? Dat is door gekomen? Dan was ik bij corona aangekomen. Toen gebeurde het. Ik gaf aan, dat in september het rijk met compensatie komt, dan horen we pas hoeveel dat is. Ik lees dat we tot nu toe € 127.000 op die reserve crisismaatregelen kunnen terugvoeren. Daar zit misschien nog een stukje afval bij, heb ik gelezen. Inmiddels zal dat toch wel hoger zijn, neem ik aan. Ik hoor graag van de wethouder hoeveel dat bedrag nu is, want het is nog heel ver weg van die € 5mln. Tot slot Eneco, de heer Philippens haalde dat al aan. Ik ben het er van harte mee eens, dat die € 5mln, die we al hebben genomen, een beetje dubbelop lijkt. Ik hoor ook graag van de wethouder de omschrijving van die bestemmingsreserve, hoe ik dat nou moet zien, want er is inderdaad al eerder in de raad over gesproken om een deel voor aflossingen te gebruiken. De heer Philippens gebruikte daar de getallen al bij. Of je dat er dan nu al direct van af moet halen of niet, dat laat ik even aan de wethouder. Uiteindelijk maakt het niet uit, maar ik hoor wel graag de bevestiging dat dat plan, dat we hebben m.b.t. die aflossing van schulden, dat dat nog steeds wel hier in zit. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh, CDA: Zo zie je maar, halverwege in de speech van de heer Van Santen dat digitaal vergaderen altijd zijn uitdagingen heeft. Richting de zomerrapportage. Het is inderdaad heel mooi om te zien dat we nu een voor-zomerrapportage hebben en niet een na-zomerrapportage. Dat is precies zoals we het gewenst hebben, want hiermee krijgen we de gelegenheid om bij te sturen. Inderdaad ook de wijze waarop de zomerrapportage nu is opgezet is een enorme slag beter dan vorig jaar. Dus alle complimenten aan een ieder die daaraan heeft meegewerkt. Dan de coronamaatregelen, daar wil ik eerst even mee beginnen. Ik vind de wijze waarop verantwoord wordt in dit document eigenlijk wel prettig.

Natuurlijk is het nog maar een klein bedrag tot nu toe, maar dat was bekend op het moment dat dit stuk werd opgesteld, waarschijnlijk een maand geleden ofzo. Maar als wij iedere keer bij alle P&C documenten zo'n soort staat krijgen als we hier krijgen, dan zijn wij, wat het CDA betreft, goed geïnformeerd. Dan kom ik even op het punt van de gevraagde besluiten. Allereerst is dat natuurlijk het punt van Eneco. De heer Philippens haalde dat ook al aan. Ja, ook wij vinden de huidige omschrijving, zoals het er staat, het doel van de bestemmingsreserve wat ruim omschreven. In ieder geval, het is nog een beetje vaag. Dat begrijpen wij ook in deze fase van het proces, want er zouden eigenlijk gesprekken gaan plaats vinden. We zouden het met elkaar gaan doen, maar het is allemaal uitgesteld tot het najaar. Desalniettemin gaan we nu al wel formeel de bestemmingsreserve instellen. Daar kan ik me wat bij voorstellen, maar ik zou ook kunnen voorstellen, dat we dat wat later doen, bijvoorbeeld bij een volgend P&C document, als we iets verder zijn bij wat we nou precies willen. Dan hebben al die gesprekken misschien plaats gevonden. Ik kan me ook voorstellen, dat we het nu zo vast stellen en dat we dat later weer bijstellen, zodat we in ieder geval Eneco wel goed scherp gemarkeerd hebben. Inderdaad, wat wij echt voor ogen hebben is dat we een flink deel van de opbrengst van Eneco structurele dekkingsmiddelen gaan halen. De aflossing van de schulden is al gememoreerd. Wij zijn ook altijd een groot voorstander geweest van een zogenaamd revolverend fonds. Dat is er eentje, die ik nu niet meer terug zie komen, maar ook dat vinden wij nog steeds een uitstekend idee, om te kijken of je vanuit dat Eneco deel geld, een stukje structurele dekking voor alle andere uitgaven die we ook willen doen in deze mooie gemeente, kunnen blijven halen. Dan blijft het zijn doel dienen en tegelijkertijd ook zorgen voor een hele mooie reservepositie. Dat is even hoe wij aankijken tegen Eneco. Dan inderdaad die investeringskredieten. Ik heb wat zitten zoeken rond het riool, maar kwam niet wat meer toelichting tegen, behalve in het gevraagde besluit, maar misschien heb ik niet goed gelezen over hoe dat precies zit, dus graag wat toelichting daarover, over hoe dat precies zit. Dan nog een paar kleinere details. Wij vroegen ons af, maar dat is eigenlijk al een beetje beantwoord door wethouder Fortuyn bij de jaarrekening, of het zo is dat we door de corona inzamelwoede en het met zijn allen in de file staan bij het afvalbrengstation, dat de scheidingspercentages verbeteren, dat het wellicht zo is, dat wij minder belasting hoeven te gaan betalen over de afvalstromen hier in Lansingerland. Tegelijkertijd zie ik ook wel, maar ik weet niet of het bij u in de straat ook zo is of dat ik aan een incidentele straat woon, dat de hoeveelheid plastic zakken aan een lantaarnpaal in de coronatijd en ook nu veel hoger is dan daarvoor. Ik heb de indruk, dat mensen vanwege corona op één of andere manier beter zijn gaan scheiden, in ieder geval het plastic afval beter zijn gaan scheiden, en misschien ook wel de andere stromen, gewoon omdat ze meer thuis waren. Dan blijkt er misschien wat meer gelegenheid of prikkel om dat goed te doen. Ik ben erg nieuwsgierig hoe de wethouder daar nu tegen aankijkt. Dan nog een wat meer gedetailleerd punt. Wij zien hier, dat wij niet meer de BTW in rekening mogen brengen bij de sportverenigingen. In het stukje staat dat daardoor de inkomsten uit verhuur van onze sportvelden € 48.000 hoger uitvallen. Nu vroeg ik mij af: wat betekent dit nu voor de sportverenigingen? Het is, wat het CDA betreft, absoluut niet de bedoeling als gevolg van een fiscale maatregel, dat daardoor onze sportverenigingen netto meer moeten gaan betalen, dus als dat zo is, vinden wij dat dat gecompenseerd zou moeten worden in het huurtarief. Wij horen graag het antwoord. Dank u wel.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: De zomerrapportage 2020 is helder, zeker ook na de beeldvorming van vorige week. Daar kunnen we mee akkoord gaan. Ook het naar voren halen van drie investeringen is wat ons betreft een prima ontwikkeling, vooral het eerder uitvoeren van rioolwerkzaamheden in Bleiswijk is positief. Konden alle rioolgerelateerde werkzaamheden maar vervroegd worden, maar hier gaan we het later op de avond nog over hebben. Dan n.a.v. de vraag van collega Philippens: hoe gaan we om met de bestemmingsreserve opbrengst Eneco-gelden? Allereerst: die zou een onbepaalde looptijd hebben, maar dat betekent dat die dan op 5 jaar wordt gezet, zag ik in de nota reserves en voorzieningen 2016. Dat lijkt ons sowieso al veel tekort, want ik kan me niet voorstellen dat we die € 137,6 mln in 5 jaar uit gaan geven. Dus ofwel kunnen we die looptijd misschien nog expliciet op oneindig zetten. Maar wat ik eerder heb gehoord, ik denk dat het gewoon een tijdelijk hek is, want we gaan hier natuurlijk nog met zijn allen over praten in de raad. Ik zie gebeuren dat er meerdere bestemmingsreserves komen, dus dit krijgt kindjes of wordt uitgesplitst, het is maar hoe je het ziet. Zelfs de wethouder heb ik daar net al over gehoord bij de beantwoording van de jaarstukken 2019, dat hij voor het instellen is van meerdere bestemmingsreserves voor de transparantie. Wij denken er dus hetzelfde over. Ik denk dat de rest van de commissie, in ieder geval tot nu toe, daar ook hetzelfde over denkt. Wat ons betreft kan de zomerrapportage als hamerstuk naar de raad, met deze aantekening van de looptijd en het uitsplitsen over meerdere bestemmingsreserves. Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: De zomerrapportage roept bij de CU geen vragen of opmerkingen op, dus die kan eigenlijk gelijk door naar de gemeenteraad als hamerstuk. De heer Philippens heeft ons wel een vraag gesteld en zoals u van ons gewent bent, zullen wij die netjes beantwoorden. Het lijkt ons verstandig om gewoon het voorstel van het college te volgen. Gewoon dit nu in een bestemmingsreserve te droppen om daarmee een hek eromheen te zetten, zoals mevrouw Van Heusen net ook samenvatte. Ik kan het me ook

niet voorstellen, dat deze bestemmingsreserve lang in deze vorm in stand blijft, maar het lijkt me wel netjes de administratieve manier om het op het moment dat het bekend is in het eerstvolgende P&C document te verwerken, daar een bestemmingsreserve van te maken en in het najaar met elkaar te praten hoe we die bestemmingsreserve opsplitsen en om daar eventueel stukjes uit te halen. Het lijkt ons niet verstandig om daarbij nu al vooruit te lopen op eventuele bedragen die we zouden inzetten op schuldreductie, los van het feit dat we het eens zijn met de uitgangspunten om het in te zetten op schuldreductie, maar precieze bedragen daarvoor zullen ook nog verder bekend moeten worden, ook omdat we niet precies weten hoeveel bedragen we wel en niet af kunnen lossen en of de Bank Nederlandse Gemeenten daar wel of niet aan wil meewerken. Dus laten we het nog even afwachten, dan nog even goed uitzoeken en tot die tijd als bestemmingsreserve in onze boeken zetten, dan kunnen we die bij de slotwijziging dan weer opknippen in verschillende reserves of in andere doelen. Dank u wel.

De heer Weerheijm, D66: Om eerst even in te gaan op de vraag van de heer Philippens over Eneco. Ik denk dat ik me grotendeels ga aansluiten bij de woorden van de heer Dieleman. Zoals ik het stuk las, van de zomerrapportage, heeft het op dit moment weinig zin om iets van € 60mln weg te zetten voor schuldreductie, omdat op het dit moment niet mogelijk is of niet rendabel is om schulden af te lossen en dat het op korte termijn al helemaal niet mogelijk is. Ik wil niet vooruit lopen op de discussie in het najaar, maar de suggestie die de heer Ruitenberg net deed over het revolverend fonds, dat we de mogelijkheid hebben om toch een stabiel rendement te halen uit deze opbrengst en er ook nog iets mee terug te kunnen doen voor de samenleving, dat is wat ons allemaal heel erg aanstaat. Voor de rest heb ik over de zomerrapportage eigenlijk maar één aanvullende vraag over afval, u zag het misschien al aankomen. Ik wil niet mijn woorden van net herhalen, maar ik heb eigenlijk een inhoudelijke vraag. Er staat een grote besparing in de zomerrapportage van € 155.000 door de invoering van een nieuw ketenregiemodel voor PMD. Ik was eigenlijk benieuwd wat dat inhoudt. Ik ben wel benieuwd wat de wethouder daarover te zeggen heeft. Dank u wel.

Mevrouw De Geus, GL: De zomerrapportage is inclusief de effecten van de decembercirculaire en de meicirculaire van dit jaar. In september komt dan financieel nieuws vanuit het rijk wat de coronacrisis betreft. Het is natuurlijk nog niet bekend wat de consequenties zijn van het coronavirus en wat de budgettaire gevolgen zijn en welke maatregelen het rijk gaat nemen enzovoorts. De gemeente Lansingerland heeft zelf € 5mln bestemmingsreserve crisismaatregelen ingesteld. Bij het meerjaren investeringsfonds € 1,5mln voor rioolrenovatie schildersbuurt. Daar wordt een toelichting gevraagd en dat wil ik ook graag weten. Ik hoorde de accountant vanmiddag zeggen: probeer het aantal bestemmingsreserves te beperken. Maar de wethouder gaf zojuist aan hier een gesprek over te kunnen voeren, hoe we het willen. En mevrouw Van Heusen hoor ik zeggen: laten we gewoon kindjes-bestemmingsreserves maken uit Eneco. Want daar gaat het om. We gaan daar een hek om zetten, een spreekwoordelijk hek natuurlijk, en dan gaan we in het najaar praten over wat we hier mee gaan doen. De heer Philippens stelde net een vraag, maar daar wil ik eigenlijk niet op ingaan, want ik wil dat eerst in de fractie bespreken en in het najaar daar gewoon verder over praten. Het is nog een beetje te vroeg om daar een uitspraak over te doen. Dan hebben we het begrotingsresultaat van dit jaar € 1,08mln en met Eneco erbij € 133mln. Maar door de kosten van het sociaal domein WMO, specialistische jeugdhulp, maar ook technische ingrepen bij schoolgebouwen enzovoorts zou het nu dan € 4,7mln negatief zijn zonder Eneco. Dan heb ik nog een aantal beleidsvelden uit de rapportage, wat kleine dingetjes. Rotterdampas, de heer Philippens vroeg waarom het ook aangevraagd wordt door niet-minima. Dat vind ik een interessante vraag, want wij gaan komende weken in de commissie samenleving een besprekingspunt inleveren over gratis OV, dat voor 65+ zou zijn. Ik wil u vragen dat door te lezen, zodat u in samenleving erop kunt reageren, want dat vind ik wel een beetje in dezelfde categorie vallen. Dan het beleidsveld dienstverlening, prioriteit is gegeven aan toolkits, wat de heer Fortuyn al eerder toelichtte, en dat lijkt me ook wel nodig te zijn de afgelopen maanden. Bij dit beleidsveld wil ik nog even twee dingen benadrukken, die nog on hold staan, maar dat zal waarschijnlijk niet meer zo zijn, maar dat is de uitreiking van het jeugdlintje. Jullie hebben misschien gelezen, dat er anderhalve week geleden een man uit een zinkende auto gered is door een jonge held uit Bleiswijk van 16 jaar. Het zou toch jammer zijn, als hij dit lintje mis zou lopen, want ik vind wel dat hij daar goed aanspraak op maakt. En het volgende is de ceremonie hijsen regenboogvlag. Ik mag toch hopen, dat dat ook doorgaat. Dat is pas in oktober en mocht er nog 1,5 meter afstand gewenst zijn, dan is het heel goed te doen. Als het niet zou kunnen, dan zou het fijn zijn als het gemeentehuis weer in kleuren gezet kan worden, maar dan in regenboog kleuren, zoals 75 jaar bevrijding in de vlag, maar nu dan in de regenboogkleuren. Dan hebben we nog de VRR, dat we niet weten wat de gevolgen zijn van corona en daar komt misschien nog wel een narekening van. En beleidsveld sport, daar hebben we het ook al eerder over gehad. € 20.000 voor de sportstrippenkaart, die heet inmiddels sport- en cultuurstrippenkaart. Ik ben benieuwd naar de verdere uitwerking hiervan en het effect op de langere termijn bij de kinderen en de jeugd. Gaan ze meer sporten, gaan ze vaker naar een museum, wat zijn de verwachtingen daarvan? Dan die vraag over de BTW. Ik denk niet dat de sportverenigingen echt meer gaan betalen, nee, ze betalen nog steeds de BTW, terwijl ze dat niet terug

kunnen vragen. En de gemeente profiteert dan wel van de BTW, die ze niet hoeven te betalen. Dan gaan we € 50.000 aanvragen voor de duurzaamheidsmaatregelen van schoolgebouwen. Daar heb ik niet echt een vraag over, want dat gaat behandeld worden in de raadsvergadering van 16 juli. Dan de kosten van het sociaal domein, maar daar heb ik het al over gehad. Zeker hulp bij huishouding, hoofdzakelijk veroorzaakt door het landelijk ingesteld abonnementstarief, waar wij geen invloed op hebben. Dan het beleid afval en afvalwatermanagement. Een tekort van € 222.000 inclusief de kosten van het afvalbrengstation van € 65.000. Het is nog afwachten hoe dit zich verder gaat ontwikkelen. De andere fracties hebben het ook al gezegd, maar deels is de hoeveelheid afval toegenomen, niet alleen bij het afvalbrengstation, maar ook doordat mensen thuis werken. Daarom vallen verwerkingskosten en verbrandingsbelasting hoger uit. Praten we dan vooral over papierafval, PMD of restafval? Of is het gewoon alles bij elkaar? Ik zie dat er een bedrag van € 154.000 meer betaald moet worden en daar probeer ik een beeld van te krijgen: hoeveel is dat dan, € 154.000? Ik begrijp van wethouder Fortuyn dat het nog wel hoger gaat worden. Opbrengst oud papier levert natuurlijk helemaal niks meer op. Dan de economische ontwikkeling. Het budget van Holland Rail Terminal, is die nou van de baan of hangt dat nog in de lucht? Wat zijn de gevolgen als dit echt niet door zou gaan? Die € 127.000 uitgegeven voor de maatregelen, dat is ook al genoemd. Dan is het nu nog even de vraag: hoe gaat dat verder? Hier wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Azzouzi, PvdA: Ik ga proberen het kort te houden. Ook hier dank voor het college en de organisatie. Het rapport is overzichtelijk en helder, complimenten daarvoor. We hopen dat dit document in ontwikkeling blijft. Dus meer balans tussen beleid en financiën. De heer Van Santen zei het al: het is ook handig om structureel effect te laten zien. We zijn blij met de herfasering van de kredieten. Ook complimenten daarvoor. We gaan ervan uit, dat we nu realistische plannings voor onze investeringen hebben. Richting L3B: we zijn geen voorstander van het aantasten van Eneco gelden op dit moment. Eerst raadsbreed hierover debatteren en dan Eneco gelden bestemmen. We hebben tijdens de beeldvorming onze verbazing getoond over het bericht dat de kaderbrief niet meer komt. Dat was een politieke vraag, dus dan stel ik hem hier. In de kaderbrief over de kadernota worden wensen opgenomen, maar ook uitgangspunten voor de begroting 2021. We hadden graag een kaderbrief of nota van begrotingsuitgangspunten zien verschijnen. We vragen de wethouder een toelichting hierover. Hoe gaan we als raad de uitgangspunten kaders voor de begroting 2021 vast stellen en bepalen? Dank u wel.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: U heeft het allemaal met interesse gelezen, dat merk ik aan de hoeveelheid vragen. Ik heb geprobeerd goed mee te schrijven, maar gelukkig is er een tweede ronde in het geval er toch iets tussen wal en schip valt. Ik vind het belangrijk om u allemaal recht te doen en ook de tijd die u heeft geïnvesteerd in het bestuur ondersteunen door kritisch mee te kijken. Laat ik de punten langs lopen die ik heb genoteerd. Eventjes beginnend bij iets specifiek, de Holland Rail Terminal. Hoe staat het daarmee? We hebben nog steeds veel steun als Lansingerland voor het initiatief van ondernemers om die te realiseren. We vinden het nog steeds een heel goed idee. Het leidt tot meer duurzaamheid, concurrentiekracht et cetera. Tegelijkertijd, op dit moment ligt even de bal bij provincie en rijk om ook die steun uit te spreken, omdat dat essentieel is voor het uiteindelijke doorgaan hiervan. Als je dat niet in je eentje realiseert als Lansingerland, daar ProRail en andere voor nodig hebt, dat is de reden dat we het nu financieel even wat aframen, omdat wij op dit moment geen onderzoeken meer zien, die wij voor onze rekening zouden moeten nemen. Totdat provincie en rijk zeggen: exact, net als Lansingerland vinden wij dit ook de allerbeste locatie voor een railterminal. Dan gaan we er weer zelf aan trekken en sturen en de lobby verder optuigen. Dus dat is de achtergrond daarvan. Eneco, daar is het lang over gegaan, terecht en begrijpelijk. De brief van december vorig jaar van het college en de debatten die daaromheen zijn gevoerd is nog steeds het uitgangspunt, wat het college betreft, als het gaat om de bestemming van de Eneco middelen. Dat wil zeggen: in eerste instantie is de opbrengst eigenlijk de netto contante waarde van de dividenden tot in het oneindige. Met andere woorden: ergens is deze opbrengst slechts de dekking van het niet meer ontvangen van de dividenden. Dus dat is de eerste oplossingsrichting, de eerste richting waaraan we denken als college, en u als raad ook, want u zit er hetzelfde in, als het gaat om de inzet van deze middelen. Dus inderdaad: schuldaflissing, revolverende fondsen, andere goede ideeën die we nog ontwikkelen, om deze structureel wegvallende dividenden te compenseren. In tweede instantie pas gaan we samen met u bepalen wat nou echt maatschappelijk goed renderende investeringen zijn, die we met zijn allen wenselijk achten. Dat is de reden waarom we zeggen: dit geld moeten we oormerken, daar moeten we niet aankomen, we moeten dat ook niet mee rekenen in de calculatie voor de ratio's, de weerstandratio, want daar is het uiteindelijk niet voor bedoeld. Het is wel zo, dat ben ik het wel met de spreker van de VVD eens, dat het in de rede ligt dat het dekken van het wegvallen van de dividenden, waarvoor we nu de reserve hebben ingesteld recent van € 10,3mln, dat je daarvoor ook kijkt naar de Eneco middelen. Echter, omdat we die discussie integraal willen voeren hebben we ervoor gekozen om bij het financieel mandaat, bij dat debat, niet de

dekking te zoeken in die Eneco middelen, maar uit de algemene reserve te halen. Maar ik voel helemaal met u mee, dat het logisch is om vervolgens wel in het najaar die twee met elkaar in verbinding te brengen. Dan over de weerstandratio en de calculatie, die de heer Philippens maakte. Hij noemde daar: 70 delen door 70. U heeft de concept jaarstukken voor u. In de definitieve versie zult u zien, dat we een aanpassing berichten op de risicoreserve, die we nodig hebben. Waar nu nog sprake is van 66,3 daar gaat 52 komen te staan. Dat heeft ermee te maken, dat voor Wilderszijde in eerste instantie niet was gerekend met het verkrijgen van de subsidie van binnenlandse zaken. Daar rekenen we wel mee, dat weet u, voor de helft weliswaar. Dat maakt dat we uiteindelijk komen op een ratio van niet 70 delen door 70, maar 60 delen door 52. Dat zit binnen de range van 1 tot 1,4. Dat is een hoop techniek. Ik denk dat de technische vragen voor dit soort onderwerpen nog geschikter zijn, maar daarmee zit het dus binnen de bandbreedte van 1 tot 1,4. Wat het college betreft is dat conform beleid. Bovendien weten we, dat we natuurlijk aan de hand van de bestemmingsreserve Eneco maar ook de andere bestemmingsreserves, dat het ergens een fictieve berekening is, omdat je deze nu eenmaal naar de regel slechts baseert op de algemene reserve, terwijl natuurlijk, als de nood aan de man zou komen, we ook nog de Eneco middelen daarvoor kunnen aanspreken. Dat over die berekening. Een ander hoofdonderwerp was: zo'n uitkomst bij de zomerrapportage van min € 4,7mln, is dat nou niet schrikken? Ja, daarvoor geldt dat juist daar die bestemmingsreserves voor zijn ingesteld. Het is juist een teken dat die bestemmingsreserves nuttig zijn. We hebben het budget als het ware apart gezet en die worden nu ook gebruikt. Bij de beeldvorming is een staatje gepresenteerd, waarin de dekking van die extra investering of overschrijding, net hoe je het formuleert, van € 3,7mln, hoe die wordt gevonden in de reserves. Er stond een specifiek staatje bij, waarin stond dat we € 3,7mln daarvan halen uit de diverse reserves. Een hele grote was bijvoorbeeld groot onderhoud. Daar hebben we keurig een bestemmingsreserve voor gevormd. Dat heeft te maken met de overdracht van schoolgebouwen, dat hebben we voorzien, en wat dat betreft is dat geen schok. Idem voor de reserve dekking kapitaallasten en ook de bestemmingsreserve crisismaatregelen. Dus op die manier zijn dit uitgaven, die we gewoon in onze begroting prima kunnen afdekken en opvangen. Er zijn nog specifieke vragen gesteld over afval, veiligheid, vacatures en over de riolering in Bleiswijk, die ga ik aan mijn collega's overdragen, idem voor sport. Ik hoop dat ik de specifiek financiële vragen hiermee voldoende recht heb gedaan. Ik geef graag het stokje over aan bijvoorbeeld mijn collega Van Tatenhove, die een vraag tot zich kreeg over sport.

Wethouder Van Tatenhove: Prima. Ik heb twee puntjes over sport genoteerd. De eerste was de vraag van de heer Ruitenbergh, dat de sport toch niet meer moet gaan betalen in 2020. Nee, dat is inderdaad niet het geval, want we hebben vorig jaar, toen dat van de BTW aan de orde kwam, vast gesteld, dat de sportverenigingen daar geen nadeel van mochten ondervinden. Dus die betalen zeker niet meer. Mevrouw De Geus vroeg wat de sport- en cultuurstrippenkaart ons gaat brengen. We hebben die sport- en cultuurstrippenkaart nu geïntroduceerd in verband met het idee om alle jongeren, die dat willen, te laten sporten, ook als ze geen lid zijn van een sportclub of sportvereniging. Dat was n.a.v. één van de persconferenties, waarin de heer Rutte die suggestie deed. We doen dat nu in combinatie met de zomerprogrammering. Daarom introduceren we die en we hopen dat er in de zomer heel veel kinderen kennis maken met een nieuwe sport of misschien wel voor het eerst met een sport. Ik hoop in de loop van de tweede helft van 2020 daar al iets over te kunnen vertellen of dat wel of niet een succes is. Dus daar komen we zeker op terug. Dank u wel.

Wethouder Fortuyn: Ik heb een paar concrete vragen gehad o.a. van L3B over rioolrenovatie. Ik meen dat die door de heer Ruitenbergh ook gesteld is. Ja, dat is wat gebeurd is in de schildersbuurt. Daar waren wij in eerste instantie uitgegaan van deelreparaties. Door wat inzichten en de integrale aanpak van het riool te vervangen, omdat daar direct de klimaatadaptieve maatregelen nu voor het gescheiden stelsel aan toegevoegd zijn. We konden dit ook doen, omdat Stedin tegelijkertijd de bekabeling wilde vervangen. Toen hebben we gezegd: dan kunnen we nu al deelreparaties uit gaan voeren met het risico, dat we over een aantal jaar toch weer moeten ingrijpen en dat Stedin daar toch weer de grond open gaat maken. Dus we hebben gedacht: dat kunnen we beter in één keer doen om de schildersbuurt niet elke paar jaar te verrassen met het open breken van de straat. Dat vonden wij niet uit te leggen, dus wij hebben de rioolrenovatie eigenlijk vervangen door een rioolvervanging. Dat wordt betaald uit de GRP en heeft geen effect op de begroting als zodanig. Dat even t.a.v. de rioolaanpassing. Er is een vraag gesteld door de heer Ruitenbergh. Die ziet met enige regelmaat wapperende zakken in grote hoeveelheden aan de lantaarnpalen hangen. Ja, dat is correct. Wat wij zien, is dat het PMD gescheiden afval hartstikke goed gaat, dat er meer wordt ingezameld, maar dat tegelijkertijd, ja, ik ben een beetje van een winstwaarschuwing, zien we ook dat restafval in kilo's aan het toenemen is. Dus ja, het thuiswerken helpt zeker om afval te scheiden, dus daar zijn we heel blij mee. Echter, we zien ook het restafval stijgen, dus in die zin: hoe de balans daarvan uitpakt, dat weten we niet zeker, maar we weten wel, dat de totale hoeveelheid aan het stijgen is. Dan is er een vraag gesteld over de ketenregie, die € 125.000. Ja, dat is een ketenregiemodel, dat is een nieuw model. Een nieuwe landelijke raamovereenkomst met de pot die verdeeld wordt en die gevuld wordt door fabrikanten die het plastic op de markt brengen. Het

afvalfonds is daar een voorbeeld van. Daar is een nieuw model voor gemaakt. Dat betekent dat we zelf de gehele kunststofketen zelf kunnen beïnvloeden. Aangezien wij een heel hoge kwaliteit hebben, u moet denken aan bijna 98% hoogwaardige kwaliteit, dus wij doen het heel erg goed in het scheiden, zonder teveel vervuiling, hebben wij ons oude contract opgezegd. Dat konden we ook opzeggen. We hebben daar een nieuw contract kunnen sluiten, dus dat levert ons gewoon een voordeel op. Dat doet de inwoners van Lansingerland heel erg goed. Ik hoop dat het zo in stand blijft en dat we op deze wijze door kunnen gaan. Dan was er nog een vraag over de kosten die toegenomen zijn van het afval op zich. Ja, dat is evident. Ik gaf het net al aan. Er wordt op dit moment gewoon meer afval ingezameld, zowel PMD, maar ook restafval. Laten we niet vergeten, er is nogal wat weg gebracht op het afvalbrengstation en dat moet wel verwerkt worden. Ik denk dat ik hiermee de vragen, zo die gesteld zijn aan mij, allemaal beantwoord heb. De voorzitter: U was altijd heel enthousiast voor die regenboogvlag, met roze koeken de eerste keer, maar die heb ik ook nog staan. Is die voor een andere wethouder? Wethouder Fortuyn: Nee hoor, die roze koeken zijn voor mij, een soort traditie. Of tompoezen. Ik ga dit jaar weer bedenken wat ik dit jaar ga doen. Nee, dat gaat gewoon door. Dat blijft, die traditie. Daar heb ik al een toezegging op gedaan naar mijn idee, dus dat gaat gewoon door. Wat dat betreft geen zorgen, want naar mijn idee heb ik die toezegging al in een eerdere fase gedaan. Het wordt ook opgenomen in het protocol van de gemeente, dus dat als ik weg ben wellicht een andere collega van mij de roze koeken of tompoezen kan overnemen.

Wethouder Arends: De heer Philippens stelde de vraag over de Rotterdampas: is het nou wel wenselijk om dat aan de niet-minima te vertrekken. Ja, de Rotterdampas is juist voor iedereen, ook om te voorkomen dat we gaan stigmatiseren. De niet-minima betalen voor de Rotterdampas € 60 en hun kinderen betalen € 12,50. Die bedragen zijn vrijwel kostendekkend voor de Rotterdampas. Dank u wel.

Burgemeester Van de Stadt: Ik denk dat ik redelijk kort kan antwoorden. Extra inzet BOA is andere inzet, zal ik maar zeggen. We verwachten niet, dat we daar extra kosten uit krijgen. De veiligheidsregio, toevallig vandaag het dagelijks bestuur heb ik voorgesteld om de 4-maandsrapportage aan de raden toe te sturen, zodat ze goed bij zijn. Eigenlijk loopt de veiligheidsregio goed in de pas van de begroting. Alleen die kosten voor de extra locaties, met name Ahoy, maar dat zijn kosten waar we zwaar in onderhandeling zijn, zoals u weet, met het rijk en zorgverzekeraars, want we vinden dat die kosten daar thuis horen. Overigens is het ministerie van WVS daar heel positief op, maar altijd eerst geld zien natuurlijk, voordat ik daar zeker van ben. Ten aanzien van het jeugdlintje, dat is een on hold taak, die staat op de nominatie om er in september even naar te kijken. Het is niet het meeste werk natuurlijk, maar het is wel werk dat bij de afdeling communicatie komt, die het de afgelopen maanden met corona echt heel erg druk heeft gehad, dus vandaar. Ten aanzien van onze held in Bleiswijk: het jeugdlintje, we moeten criteria vast stellen, is niet het meest logische element, want daar krijg je ook een gewoon lintje niet voor. Ik kan u wel vertellen, daar krijg je dus de medaille voor van de koninklijke maatschappij voor het redden van drenkelingen, althans, als je in aanmerking komt. Ik kan u wel in herinnering brengen: de laatste keer heb ik aan Berkelse redders die uitgereikt, 18 januari. De reddingsactie was op 16 september, dus u begrijpt hoe lang dat duurt. Dat wil overigens niet zeggen, dat onze Bleiswijkse held niet voordien natuurlijk aandacht verdient. Vrijdagochtend heb ik een afspraak met hem staan, dus dan weet u dat gelijk. In september komen we terug op het jeugdlintje en onze held wordt zeker niet vergeten. Dank u. De voorzitter: Ik heb nog een vraag staan van de heer Philippens over de toelichting op de vacatures, de ambtelijke vacatures. Burgemeester Van de Stadt: Die heb ik even gemist, excuus. De heer Philippens: Wat we gezien hebben, is dat er een explosieve stijging is geweest van het aantal vacatures. De vraag was: welke oorzaak zit daar achter? Zit er een oorzaak achter? Is het incidenteel of structureel? Er is een recruiter op ingezet en nu is het even de vraag of het aantal vacatures, dat nu nog open staat, vergelijkbaar is met andere gemeenten? Oftewel: zitten we er weer een beetje normaal in? Burgemeester Van de Stadt: Ik ga u dat schriftelijk laten weten, want dat zijn specifieke vragen. We hebben inderdaad voor corona een wervingsprobleem gehad, overal. Daar liepen wij niet uit de pas. Daar hebben we ook extra maatregelen op gezet. Wat betreft het aantal ambtenaren, dat ik beëdigd heb, digitaal, de afgelopen twee maanden, heb ik goede hoop, maar u vraagt naar de concrete cijfers en dat kan ik het beste op papier doen, dus die krijgt u van mij.

De voorzitter: De heer Azzouzie heeft gevraagd waarom er geen kaderbrief is. Hij mist daardoor uitgangspunten voor het opstellen van de begroting. Die vraag moet nog behandeld worden.

Wethouder Van den Beukel: Dat valt mij ten deel. Recent hebben we in een raadsvoorstel aan u kenbaar gemaakt, dat we inderdaad geen kadernota dit jaar gaan maken. De redenen daarvoor hebben we eerder met u gedeeld. We hebben gezegd: een kadernota maak je als onderdeel van de planning&control cyclus op vrijwillige basis, maar wel omdat je het nuttig vindt. Het is dus geen verplicht element. Echter, omdat we nog steeds onzekerheden hebben, omdat we de septembercirculaire nog afwachten en duidelijk wordt wat de compenserende maatregelen zijn vanuit de rijksoverheid financieel in deze

coronatijd en nog andere redenen, doen we dat dit jaar niet. Hoe gaan we dan om met het formuleren van de uitgangspunten? Ja, dat doen we op dezelfde manier als de rijksoverheid, maar ook andere overheden. Ze vormen onderdeel van de begroting. Dus de begroting 2021, die u normaal gesproken in september ontvangt, eind september, waar u ook de reguliere processen omheen zult herkennen van vragen, van beeldvorming enzovoorts, daar maakt het onderdeel van uit. En de uitgangspunten van het financieel kader, maar ook de beleidskeuzes die het college voorstelt aan de raad. Dus dat is hoe we daarmee omgaan. Misschien mag ik van de gelegenheid gebruik maken om nog twee restpuntjes op te pakken. Dat scheelt misschien in de tweede termijn wat extra heen en weer pingpongen. Een opmerking / vraag over: hoe zit het met de coronareserve uitputting? Die is inderdaad wel weer iets verder uitgeput, maar die overschrijden nog geen miljoen. Zoals gewisseld in het debat eerder daarover, was natuurlijk het voorstel van het college om € 5mln uit te trekken voor 2 jaar. Niet voor niets voor 2 jaar, omdat veel van de effecten na ijlen. Ik heb gezegd, dat het college in het najaar de eerste effecten verwacht van WW naar bijstand. Wat dat betreft: ja, dit is niet onverwacht, laat ik dat zo zeggen, maar nog steeds sijpelen nieuwe facturen binnen, de burgemeester zei er net al iets over, die wel degelijk ten laste komen van deze reserve, dus we zijn blij dat we hem hebben, met dank aan uw raad. Een laatste punt, waarop ik antwoord verschuldigd ben, gaat specifiek over het MIP. Hoe kan het toch dat er al 8% afwijking is ten opzichte van de planning van vorig jaar? Het zijn allemaal goede projecten, die graag ten uitvoer zouden moeten worden gebracht. Dat is inderdaad zo. Dat zijn projecten, waar je liever vandaag dan morgen de schop in de grond steekt, mits zorgvuldig met participatie enzovoorts. Niettemin, 8% is een afwijking, die al wel relatief gunstiger afsteekt bij eerdere jaren. Waren het vaak eerder afwijkingen met 2 cijfers en nu is het nog maar 1 cijfer. Niettemin is het de ambitie om dat verder terug te brengen, want enig planoptimisme is zelfs Lansingerland niet vreemd. Van planoptimisme kun je zeggen: dat is een deugd, maar we proberen toch die deugd bij afspraken bij de begroting wel wat in te perken door de uitvoeringscapaciteit nadrukkelijker naast de plancapaciteit te leggen, want een plan willen realiseren, draagvlak daarvoor hebben en geld ervoor hebben, wil niet zeggen, dat je ook de mensen hebt om dat ten uitvoer te brengen. Op die manier proberen we dat cijfer verder omlaag te krijgen. Tot zover.

Tweede termijn

De heer Philippens, L3B: Heldere antwoorden van het college. M.b.t. het ratio weerstandsvermogen: goed om te zien, dat daar scherp op gestuurd wordt. Dat geeft vertrouwen. Op vraag over investeringen is een mooi antwoord gekomen. Het is inderdaad nog maar 1 cijfer, maar het is wel een cijfer dat we al na 4 maanden zien. Maar het is ook onder de aandacht en daar heb ik ook vertrouwen in. Dank voor de beantwoording van wethouder Arends en de burgemeester op mijn vragen. Rest mij alleen nog die bestemmingsreserve. Dus die € 137mln, daar hebben we eigenlijk twee opties voor, wat de wethouder ook al aangaf: enerzijds de schuldreductie, anderzijds mooie belangrijke extra dingen doen voor Lansingerland. Als je even de schuldreductie pakt, daar hadden we gekeken of we op korte termijn al schulden kunnen aflossen. Nou, daar weten we van dat dat niet kan, dat heeft de BNG aangegeven. Maar we zien ook, dat een aantal schulden automatisch vrij gaan vallen. Daar zit die € 70mln op en dat weten we al. Je zou ervoor kunnen kiezen om het nu al op te knippen. Ik merk aan de andere fracties dat daar op dit moment geen steun voor is en dat is prima. Laten we daar in het najaar het verdere gesprek op voeren. Op dit moment is die doelstelling, wat de heer Ruitenbergh ook al aangaf, wat onscherp. Ik wil bij deze een amendement aankondigen om in ieder geval als extra doelstelling aan de reserve schuldreductie toe te voegen. Een kleine aanpassing, maar dat maakt het ietsje scherper. Dan weet de rest van de raad, dat die eraan zit te komen. Dat waren mijn punten. Dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: Ik hoop, dat ik hoorbaar ben, want ik ben wat onzeker geworden na die eerste termijn. Ik zal het beeld nog scherper in de gaten houden, zodat collega's kunnen zwaaien als het niet goed gaat. Wat mij betreft alleen nog even die Eneco reserve. Ik hoor de wethouder zeggen: datgene wat in de brief staat in het najaar, dat dat het uitgangspunt is voor de reserve. Misschien is het niet helemaal uitputtend geformuleerd, maar het is wel zo bedoeld. Dan kunnen we er ook wel over spreken. Dat wil niet zeggen, dat we tegen zo'n amendement gaan stemmen, maar als het hetzelfde doel is, dan maakt het ons niet zo heel veel uit. Dan die € 5mln, waar we het over gehad hebben. Ik ben het met de heer Van den Beukel eens, dat heel technisch gezien wij nu heel veel geld hebben ontvangen voor al de dividenden, die wij de komende jaren mislopen. Dat is de waarde die we hebben gekregen. De eerste jaren hebben we dan al apart bestemd, dus dat is eigenlijk € 5mln dubbelop. Aan de andere kant, die dividenden missen wij natuurlijk oneindig lang en dan pak je er nu nog weer 5 jaar bij. Als je het zo bekijkt, dat is alleen maar onder de voorwaarde dat de bestemming altijd daarvoor bedoeld zal zijn, ja, dat horen we dan in het najaar. Dat maakt mij dan weer wat onzeker. Aan de andere kant begrijp ik ook, dat wij in het najaar ook nog over de omvang van die reserve kunnen spreken en dat het nu een soort tijdelijk hek is. Als dat zo is, dan gaan we dat terug zien. Het is ook heel erg van belang wat we ermee gaan doen. Als het allemaal investeringen zijn, die renderen voor de gemeente, die dus ook financieel

renderen, dan hebben we er wat minder moeite mee als die wat groter is. Dat zullen we zien, dus van ons geen amendement op dit moment door de toelichting die we hebben gekregen. Dank daarvoor.

De heer Ruitenbergh, CDA: De antwoorden die we hebben gekregen, zijn helder wat ons betreft. Prima. Wat betreft Eneco: wij kunnen op zich leven met het idee, dat we er in het najaar verder over spreken. Maar uiteraard zullen we een amendement op zijn merites beoordelen als dat voorkomt. Dank u wel.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Wij hebben verder geen aanvullingen. Dank u.

De heer Dieleman, CU: Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn.

De heer Weerheijm, D66: Allereerst, wethouders en burgemeester bedankt voor alle beantwoording. Heel kort over het voorgestelde amendement van L3B. Als we de uitleg van de wethouder goed begrijpen is voor ons niet perse een amendement nodig. Het zit al in het hele pakket van de bestemmingsreserve, maar we zullen kijken naar het amendement. Dank u wel.

Mevrouw De Geus, GL: Ik wil iedereen bedanken die mijn vragen beantwoord heeft. Dank u wel. Verder heb ik niets.

De heer Azzouzi, PvdA: De tweede termijn. Ik ben niet gerust gesteld met het antwoord van de wethouder, maar het kan aan mij liggen. Ik heb dat raadsvoorstel gewoon gemist, waar staat dat de kaderbrief niet komt. Wel dat het misschien niet komt, maar niet echt dat het niet komt. Mijn vraag aan de fracties: hoe gaan zij hun wensen of uitgangspunten in de begroting? De voorzitter: Dat is natuurlijk heel lastig. U vraagt nu aan de fracties hun standpunt, terwijl de fracties al door hun termijnen heen zijn. Dat kan dus niet. U kunt het wel aan de wethouder vragen, maar niet aan de fracties, want die hebben hun tweede termijn al gehad. De heer Azzouzi: Het antwoord van de wethouder was niet helder, hoe dat gaat passen in het traject van de begroting. Of het college met een procesvoorstel komt naar de raad, hoe wij die wensen en uitgangspunten kunnen vast stellen. Dank je wel.

Wethouder Van den Beukel: Ik pak die vraag graag op. Ik snap de verwarring van de heer Azzouzi. Wat we hebben is een fenomeen, dat enerzijds heet raadsvoorstellen en anderzijds raadsbrieven. Vaak hebben we raadsvoorstellen en vervolgens doen we daar een brief op, waarin we soms wat dubbeling veroorzaken. Daarom hebben we als stelregel: laten we een raadsvoorstel zoveel mogelijk voor zich laten spreken, zodat we ook de hoeveelheid papier en dubbelingen wat reduceren. Daarom is het in het raadsvoorstel zomerrapportage 2020 vervat. Ik zal het even voorlezen voor de notulen en alle meeluisterende inwoners. Er staat een heel korte passage, die wel betekenisvol is, bij de zomerrapportage, de samenvatting aan het begin: begin april hebben we u laten weten dat we ons zouden beraden op de opportuniteit van het opstellen van een kaderbrief. Inmiddels heeft het college besloten om dit jaar geen kaderbrief op te stellen, omdat er op dit moment nog steeds erg veel onzekerheden spelen die van invloed zijn op het meerjarig financieel beeld. Tijd en ruimte om de raad nu nog financiële kaders voor te leggen, zijn beperkt. Komende zomermaanden wil het college daarom gebruiken voor de voorbereiding begroting 2021. Dus dat ter toelichting hoe we dat hebben gecommuniceerd en willen communiceren naar u. Dit is wel het moment om over dat besluit van het college van gedachten te wisselen, dus wat dat betreft, snijdt u wel een terechte discussie aan.

De voorzitter: We zijn aan het eind van de bespreking van de zomerrapportage. Ik constateer dat het een besprekingsstuk wordt voor de raad van 16 juli in verband met het aangekondigde amendement van de heer Philippen van L3B.

6. Besprekingspunten:

6.a Bergschenhoek Centrum

Mevrouw Van Olst, WIJ: Ik begin even met een korte inleiding, niet al te lang. Ieder jaar heeft WIJ rond de algemene beschouwingen gevraagd naar de stand van zaken en de voortgang omtrent het vervolg van de motie '3 levendige dorpskernen' uit 2016. Zonder die hele geschiedenis te herhalen, wil ik het graag met de commissie en de betreffende wethouders hebben over de brief die wethouder Arends onlangs verzond aan de raad. Deze brief is bijgevoegd en deze brief geeft een helder verloop van hoe het is gegaan tot nu toe, maar er zijn ook nieuwe stukken toegevoegd. Mevrouw Verhoef vroeg zich al af: wat doet het op de agenda? Hier hebben wij dus vragen over, want wij hebben deze stukken nooit eerder gezien. Het gaat om het programma van eisen en het voorlopig schetsontwerp van bureau Phelix. Ook deze documenten roepen weer vragen op. Want waarom is er nu weer een nieuw ontwerp? Was het andere ontwerp niet goed? De centrummanager zou zorgen voor alle neuzen dezelfde kant op, maar al eerder is geconstateerd dat dat niet gelukt is. Nu komt er weer een nieuwe overlegstructuur. Het

programma van eisen geeft een mooi overzicht van wat er moet gebeuren, maar wanneer dan? Dat staat er niet bij. Dit document is volgens de brief al in november opgeleverd. Wat is er dan nu al gedaan en waarom wordt er dan nu nog gesproken over quick wins? Dit zijn verwarrende zaken voor ons. Maar het is allemaal heel simpel: WIJ wil dat de centrumvisie zo spoedig mogelijk wordt uitgevoerd en opgeleverd. Wij hebben dit sinds november 2016 geagendeerd en het kan ons inziens niet zo zijn, dat we nu nog moeten wachten tot oplevering in de zomer van 2022. Dan hebben we nota bene een nieuw college, als het goed is. Wat wij willen weten, en we spreken met u, commissie en wethouders, is: wat vindt u van het programma van eisen? Wat vindt u van het schetsontwerp en het tijdspad naar het definitief ontwerp? Aan de wethouder: kan er versneld worden door het definitief ontwerp naar voren te halen? Aan beide wethouders, dus ook de heer Fortuyn: hoe kan de vervanging van het riool versneld worden? Welke quick wins zijn er nu nog? Wanneer worden die uitgevoerd? Wij kunnen nu nog niets zeggen over versnelling, want we weten dus niet wanneer iets gepland staat. Behalve dus de grote werkzaamheden die kunnen plaats vinden 9 tot 12 maanden na het definitief ontwerp. Daarover staat dus, dat dat start in Q4-2021. Als het start in Q4-2021, dan verwachten wij dus dat het pas heel laat wordt opgeleverd. Nogmaals: wat kunnen wij doen om dit te versnellen? Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Dit is de tweede keer dat ik mag beginnen, als ik de inleider niet mee reken, met de spreektermijnen. Ja, heel kort. We hebben anderhalve maand geleden in deze commissie met elkaar gesproken over de voortgang in Bergschenhoek centrum. We hebben daar een brief van het college over gekregen, die laat zien dat het college op de goede weg bezig is, ook in lijn met wat we hier met zijn allen hebben uitgesproken in de commissie algemeen bestuur van de maand mei. We hebben eigenlijk op dit moment geen enkele behoefte om daar dingen aan toe te voegen. We willen vooral onze collega's in de raad oproepen om het college zijn werk te laten doen en dus ook aan de slag te laten gaan met dingen die we hebben besproken, zonder dat we daar iedere maand weer bij het college op terugkomen. Dat willen we eigenlijk vandaag als enige mee geven. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Wij zitten er eigenlijk een beetje op dezelfde manier in als mijn voorganger. We begrijpen uit de brief van de gemeente, dat er hard gewerkt is aan een nieuw overlegstructuur. Wij denken dat het een belangrijke stap is geweest, omdat er onderling misverstanden zijn. We begrijpen ook, dat het tijd heeft gekost. We vinden het goed te lezen, dat de gemeente een aantal dingen heeft opgepakt, bijvoorbeeld waar het gaat om communicatiemiddelen. Tegelijkertijd hebben we hier natuurlijk een besprekingspunt liggen, waarvan de indieners één ding voor ogen hebben: wanneer gaat er wat gebeuren? Dat ongeduld snappen we natuurlijk ook wel. Ik ga niet in op alle besprekingspunten, want ik heb het eerlijk gezegd niet allemaal gelezen. Ik denk dat de fase, waarin het project nu zit, dat de basis op orde is om meer meters te gaan maken. Hoezeer we ook balen dat er vertraging is, zie ik op dit moment geen rol voor de gemeenteraad om ons ermee te gaan bemoeien. Wij blijven gewoon het bestuur aanmoedigen om door te gaan pakken nu. Ik zou willen adviseren aan de wethouder om ons gewoon goed mee te blijven nemen en informatie door te blijven sturen. Daar zou ik het bij willen laten. Dank u wel.

Mevrouw De Geus, GL: Ik ben iets minder positief hierover. Ik dank mevrouw Van Olst dan ook, dat zij dit onderwerp op de agenda heeft gezet. Want ik moet zeggen, dat ik nogal verbaasd ben over het hele verhaal van Bergschenhoek. We hebben hier al heel vaak over gesproken, ik bedoel met name ook de commissievergadering van 13 mei. Ik herinner me, dat ik toen een soort mediator noemde om misverstanden uit de weg te helpen. Een andere fractie had het toen over een klankbordgroep. Waar ik nu zo verbaasd over ben, is dat ik in de bijlage van vandaag, de brief die eindigt op 4992, op blz.3 lees bij het kopje 'recente stappen' dat in het eerste kwartaal, dat is dus januari tot en met maart, een nieuw overlegstructuur is opgesteld, een ondernemersplatform, een bewonersplatform en, daar komt hij, de klankbordgroep. Die was er dus al. Dat stond in mei niet in de stukken. Daar werd nog gesproken over een stuurgroep. Waar is de stuurgroep gebleven? Of is deze opgegaan in de nieuwe overlegstructuur, een andere naam of dezelfde mensen? Eén van de aanbevelingen van adviesbureau DTNP voor het actieplan voor Bergschenhoek uit 2017 is het opstellen van een langere termijnvisie voor het centrum. Misschien is het een beetje een flauwe opmerking, maar langere termijn is het inmiddels wel geworden. De aanpak van de Kruin is een uitwerking van het collegeprogramma 2018-2022. Mevrouw Van Olst noemde het al: tegen de tijd dat ze eraan beginnen, zit er inmiddels een ander college. Het zou fijn zijn als zij dan de voorbereidingen ervoor gedaan hebben. U merkt, ik ben een beetje vervelend, een beetje cynisch vandaag, maar door alle berichtgeving omtrent het centrum van Bergschenhoek ben ik een beetje het spoor bijster. Een adviesbureau, een onderzoeksbureau, een stuurgroep, een architectenbureau, het coronavirus kwam er nog en dan hebben we het nu over de riolering. Waarom wachten we op de renovatie van de riolering? Waarom wordt het nu omgedraaid in de combinatie? Nu we toch het centrum aanpakken, kunnen we net zo goed meteen de renovatie van de riolering mee nemen. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Onze fractie was ook enigszins verbaasd dat dit bespreekpunt nu op de agenda kwam. Wij vonden de brief van de wethouder in grote lijnen duidelijk. Ik ben het wel eens met mevrouw De Geus, natuurlijk, er wordt van alles opgetuigd en dat kan op een bepaalde manier verwarring geven. Aan de andere kant: het is ook niet niks, een centrum renoveren. Dat weten we ook uit de berichten die we van het college horen over de renovatie en aanpassen van het centrum van Berkel en Rodenrijs. Dit is een aangelegenheid, die het college op dit moment in handen heeft. Wij zien uit de brief en ook uit mondelinge toelichting van wethouder Arends dat zij alles op alles zet om dit toch vlot te trekken. Zij heeft dat voor een deel in haar handen, maar het is ook in de handen van de bewonersvereniging, de winkeliersvereniging, alle groepen die daar omheen zijn gevormd. We moeten het college hier toch het vertrouwen blijven gunnen. Niet op de stoel van het college gaan zitten als raad. Wij moeten er niet doorheen gaan banjeren. Ja, op dit moment wil ik er verder niks op zeggen. Ik ben natuurlijk wel nieuwsgierig of de wethouder iets kan toelichten, zodat mevrouw Van Olst wat opheldering krijgt op een aantal punten, die ze nog heeft genoemd. Natuurlijk moeten ook de onderliggende rapporten beschikbaar komen, zodat we daar inzage in kunnen krijgen. Voor nu wil ik het hierbij laten, dank u wel.

Mevrouw Van Bakel, VVD: Ik zal kort reageren, ik wil me eigenlijk aansluiten bij de heer Dieleman en mevrouw Verhoef. We hebben echt alle vertrouwen in het college. Het traject wordt zorgvuldig opgepakt en er wordt hard aan de randvoorwaarden gewerkt met de betrokken stakeholders om er een mooi centrum van te maken. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Ammerlaan, CDA: We hebben het er 13 mei over gehad, uitgebreid. Doorpakken. Iedereen had dezelfde strekking. We zijn nu 6 weken verder. Op dit moment geen behoefte om er verder over te praten. De wethouder is aan zet met de mensen. Alle vertrouwen in. Ik heb geen behoefte om op de stoel van de wethouder te gaan zitten op dit moment. Dank u.

De heer Philippens, L3B: Ik denk dat ik de woordvoering van mevrouw Gielis wel goed kan aangeven. We hebben recent bijgestuurd en nu moet het college ruimte krijgen om met de uitvoering aan de slag te gaan. Dat was hem.

Wethouder Arends: Tijdens de vergadering van de commissie algemeen bestuur van 13 mei hebben we met elkaar gesproken over de ontwikkelingen van Bergschenhoek centrum. Ik kijk daarbij ook terug op een goede bespreking, waarbij u mij belangrijke punten heeft mee gegeven. Pak door en zorg dat de omgeving goed wordt geïnformeerd. Daarin hebben we de afgelopen periode ook grote stappen gezet, zoals we ook nu per brief hebben laten weten. We hebben een nieuwe overlegstructuur ingericht om ervoor te zorgen, dat zaken niet meer door elkaar lopen en om verdere vertraging te voorkomen. En we zijn gestart met de nieuwsbrief voor bewoners, ondernemers in het centrum. En er wordt hard gewerkt aan een breed communicatieplan. Er worden quick wins opgepakt en er zijn stappen gezet naar het ontwerp. Er is gevraagd hoe het tijdspad eruit ziet door mevrouw Van Olst. De stappen die gezet worden, lopen van het schetsplan naar het voorontwerp naar het definitieve ontwerpplan. In de brief die we gestuurd hebben, hebben we aangegeven dat het schetsontwerp wordt getoetst op financiële en op technische haalbaarheid. Sinds het versturen van die brief is ook weer een volgende stap gezet. Er ligt nu een concept voorontwerpplan. Dat wordt getoetst op de haalbaarheid. In juli zal het voorontwerp besproken worden met de klankbordgroep, zodat we de voorontwerpfase voor het zomerreces kunnen afronden. Het voorontwerp wordt vervolgens samen met de klankbordgroep uitgewerkt tot een definitief ontwerp. Dat betekent dat de verschillende onderdelen in het voorontwerp tot in detail geconcretiseerd moeten gaan worden. Denk aan gedetailleerde uitwerking van de verharding, de terreininrichting, de ontsluiting, de verlichting, straatmeubilair, noem maar op. Dat definitief ontwerp moet in oktober klaar zijn. Zoals ook aangekondigd informeren wij u daar graag over en nemen we u ook graag mee in hoe het definitieve ontwerp eruit ziet. Zodra het definitieve ontwerp er ligt, dan start de civieltechnische voorbereidingen. Er moeten bestektekeningen worden gemaakt, vergunningen worden geregeld en er moet afstemming plaats vinden met de nutsbedrijven, winkeliers en er moet een faseringsplan worden gemaakt. Dan komt er nog een aanbestedingsprocedure, wat doorlopen wordt, om ook een aannemer te contracteren enzovoorts. Een heel intensief traject, dat ongeveer, zoals ik u ook in de brief heb laten weten, tussen de 9 en 12 maanden duurt. Er is nog flink wat werk te verzetten. Ik hoor de behoefte om te versnellen. Zo is de vraag ook gesteld of het versneld kan worden naar het definitief ontwerp, om dat naar voren te kunnen halen. Als we vandaag een definitief ontwerp hebben liggen, kunnen we morgen aan de slag met de civieltechnische voorbereidingen, maar dat definitieve ontwerp ligt er nu nog niet. Daar wordt samen met de klankbordgroep hard aan gewerkt en we zetten iedere dag stappen. Maar er moet eerst een goed definitief ontwerp liggen, willen we starten met de verdere voorbereiding. Maar kunnen we dan versnellen met de rioleringswerkzaamheden? Om die naar voren te halen? Ja, dat heeft op dit moment echt geen effect. Zoals gezegd, nemen civieltechnische voorbereidingen 9 tot 12 maanden in beslag na de vaststelling van het definitieve ontwerp. Door de opgelopen vertragingen, waarover we in de vorige commissievergadering hebben gesproken en niet het wachten op rioleringswerkzaamheden,

maar wachten op de afronding van het definitief ontwerp en de civieltechnische voorbereidingen. Dat neemt natuurlijk niet weg, mede op verzoek van ondernemers, dat we de werkzaamheden wel graag tegelijk willen doen, zodat de weg maar één keer open moet. Er zijn ook vragen gesteld over de quick wins. Het is goed om hier te benoemen, dat er heel veel quick wins zijn uitgevoerd. We zijn aan de slag gegaan met het omvormen van grasvlakken naar plantvakken voor een groenere uitstraling. En we zijn aan de slag gegaan met het plaatsen van containers. We zijn aan de slag gegaan met het opruimen van afval en aan de slag gegaan met het aanpassen van het hang- en snoeiwerk van de bomen. Er wordt nu gekeken naar de vergroening boomspiegels. En er wordt gekeken naar het aanbrengen van tijdelijke zitgelegenheden, maar ook het opschonen van de oevers en het aanbrengen van planten. Er gebeurt dus een heleboel en dat kan niet allemaal tegelijk. Het vraagt ook afstemming met de omgeving. Er zijn, kortom, flinke stappen gezet en we hebben nog zeker flinke stappen met elkaar te gaan. We werken samen met de ondernemers en de bewoners en de vastgoedeigenaren heel hard om het centrum van Bergschenhoek een stevig impuls te geven, die we allemaal als commissie, maar ook als college, graag met elkaar willen en willen zien. Dank u wel.

Wethouder Fortuyn: Ter ondersteuning van mijn collega wethouder Arends. Er wordt gesteld dat de rioleringswerkzaamheden de bottleneck zou zijn, maar dat is het niet. Het zou gewoon twee keer open trekken zijn van hetzelfde gebied. Het is een riolering, die vrij simpel is van aard. Het gaat hier niet om vuil water riolering en hetgeen er door wc-potten gebruikt wordt, maar het is het afkoppelen van het regenwater. Dat is een veel simpeler ingreep, dus die zouden wij eerder kunnen doen, voordat überhaupt de plannen, zoals wethouder Arends aangeeft, uitgevoerd worden. Dat zou betekenen, dat ik eerder dat regenwater af kan koppelen, maar dat betekent dat er twee keer overlast is. Dus er zit geen causaal verband tussen die twee. We moeten echt wachten op de plannen, zoals die nu door wethouder Arends zijn gepresenteerd. Het proces doorlopen. En dan gaan we tegelijkertijd de werkzaamheden in dezelfde periode uitvoeren, rekening houdend met de feestdagen die eraan komen in die periode.

Tweede termijn

Mevrouw Van Olst, WIJ: Ik wil iedereen hartelijk danken voor hun bijdrage. Ik begrijp, dat niet iedereen mijn zorgen deelt. Het was ook meer verhelderend. Ik merk toch dat ik wat verheldering heb gekregen, want ik begrijp nu van de heer Fortuyn, dat als het proces helemaal volgens topsnelheid gaat en je hebt maar 9 maanden nodig na het definitief ontwerp in oktober, even in theorie, dan zou het rool aangepast kunnen worden, daar is niet zoveel aanpassing voor nodig, dus dat is mooi om te horen. Het is ook mooi om te horen, dat de quick wins nu worden vastgepakt en dat er al een aantal gedaan is. Ik begrijp, dat het een complex proces is met allerlei burgerparticipatie door alle stakeholders erbij te betrekken. Ik begrijp ook, dat u ons standpunt hierin snapt. Mag ik u vragen om een toezegging, dat dit nog wel in deze raadsperiode gaat gebeuren. Zou u dat kunnen toezeggen aan ons? Daar zou ik echt een leuke afsluiting van deze avond mee hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Willen de commissieleden nog wat zeggen in de tweede termijn? Dat is niet het geval.

Wethouder Arends: Mijn excuus, want ik was iets te snel, want ik was enthousiast over de ambitie van mevrouw Van Olst. Uiteraard heb ik diezelfde ambitie. Niets liever dan dat we willen dat in deze raadsperiode, waarin ikzelf verantwoordelijk ben voor de ontwikkelingen en het herinrichten van het centrum van Bergschenhoek, dat we in deze periode een flinke stap hebben gezet en misschien al heel ver zijn. Maar wat ik al schetste: er moeten echt nog heel wat stappen gezet worden. We laten u weten wanneer we gaan starten. Dat is echt nog ruim binnen de raadsperiode waar we met elkaar verantwoordelijk voor zijn en ook de ambities hebben uitgesproken, dat we graag willen dat er een mooie, nieuwe herinrichting voor het centrum van Bergschenhoek gaat komen. Mevrouw Van Olst: Ik vind het mooi om dit te horen. In maart 2022 zijn er verkiezingen, dan zou het natuurlijk heel erg leuk zijn als we met zijn allen staan te flyeren in het nieuwe centrum. Gezien de technische toelichting denk ik dat dat ook echt wel moet kunnen, anders zou het wel heel erg tegen zitten. Ik wens u daar heel veel succes mee, maar ik ga u wel scherp houden op dit dossier. Dank u wel.

De voorzitter: Dan kunnen we dit punt afsluiten.

7a. Actualiteiten uit het college

Burgemeester Van de Stadt: Ik denk dat over corona alles helder is. De algemene regel is nu: houd 1,5 meter afstand. Als je daaraan voldoet, kan bijna alles weer. Wel zijn er binnen nog wel een aantal aanvullende eisen over de grootte, buiten ook trouwens, dat is wat royaler, en er dient rekening mee te worden gehouden, dat er dan gezeten, geplaatst, moet worden. Maar uiteraard kunt u in de Heraut straks alle details zien, de advertenties en de heldere schema's. Ik had wel een ander punt, dat ik bij de actualiteiten wil doen. Ik ga terug in de tijd. Zoals u allen weet was het op 1 juli 1863 dat Nederland de

slavernij afschafte, 45.000 slaven kwamen vrij, of kregen hun vrijheid terug, want het was hun tenslotte ontnomen. 35.000 daarvan in Suriname, vandaar de Surinaamse naam voor 'ketenen gebroken' keti koti. Dat brengt mij op een vraag die de heer Ruijtenberg in het presidium stelde over: waar blijft art.1 in de hal van het gemeentehuis, een motie die u vorig jaar unaniem aannam. De heer Ruijtenberg had volkomen gelijk met die vraag. Ik heb met hem even gesproken over het plan, zoals dat al vorm heeft gekregen, maar ook even is blijven liggen door corona. Daar was de heer Ruijtenberg blij mee, dus dat wordt nu vervolmaakt. Dat kunt u op korte termijn tegemoet zien. Ik denk dat het een mooie dag is vandaag, om dat even in het openbaar richting de heer Ruijtenberg uit te spreken. Verder laat ik u over de inhoud nog even in spanning, dan wordt u hopelijk daarover aangenaam verrast. Dank u. De heer Ruijtenberg: Ik heb geen vraag. Wel wil ik een compliment geven aan de burgemeester, als dat mag. Ik wil de burgemeester bedanken voor het mede delen hier, dat we hier werk van gaan maken. En ik wil hem ook bedanken voor het op deze manier onder de aandacht brengen van keti koti, zoals de juiste aanspraak is en ik weet dat de burgemeester taalgevoelig is. Maar dank u wel en we wachten op het definitieve voorstel.

7b. Actualiteiten uit de commissie

Geen opmerkingen.

7c. Verbonden partijen

Geen opmerkingen.

8. Rondvraag en sluiting

De voorzitter, om 23.15 uur: Rondvragen hebben we niet. Dan ben ik toe aan de sluiting. Hartelijk dank voor uw aanwezigheid allemaal. We hebben toch nog een lange zitting gehad, van half acht tot tien over elk, maar het is allemaal goed gegaan. Met name t.a.v. de techniek: Microsoft Teams en de webcast, die combinatie. Laten we blijven duimen, dat het zo blijft gaan morgen in de commissie samenleving en volgende week maandag en dinsdag bij de commissie ruimte. Dat gezegd hebbende, sluit ik de vergadering en wens ik u een goede nachtrust.